

**SAAMELAISKÄRÄJIEN
TOIMINTAKERTOMUS
VUODELTA 2003**

Hyväksytty Saamelaiskäräjien hallituksen kokouksessa 24.5.2004

SISÄLLYS

1. SAAMELAISKÄRÄJIEN TOIMINNAN PERUSTEET.....	3
1.1. Käräjien asema ja tehtävät.....	3
1.2. Käräjien organisaatio.....	4
1.2.1. Organisaatiokaavio.....	4
1.2.2. Käräjien kokous.....	4
1.2.3. Hallitus.....	6
1.2.4. Puheenjohtaja.....	7
1.2.5. Lautakunnat.....	7
1.2.6. Sihteeristö.....	10
1.3. Käräjien talous.....	13
2. SAAMELAISKÄRÄJIEN VARSINAINEN TOIMINTA VUONNA 2003.....	15
2.1. Yleistä.....	15
2.2. Toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttaminen.....	15
2.3. Lausunnot.....	33
2.4. Esitykset ja aloitteet.....	36
2.5. Kannanotto ja muistiot sekä muut vastaavat.....	37
2.6. Sidosryhmätoiminta.....	37
2.6.1. Pysyväisluonteinen.....	37
2.6.2. Kertaluonteinen.....	39
2.7. Muuta.....	44

1. SAAMELAISKÄRÄJIEN TOIMINNAN PERUSTEET

1.1. Käräjien asema ja tehtävät

Saamelaiskäräjät on saamelaisvaltuuskunnan sijaan lailla (974/95) asetettu saamelaisten kulttuuri-itsehallintoelin, joka on aloittanut toimintansa vuoden 1996 alusta. Sen tarkoituksena on toteuttaa Suomen perustuslaissa (HM 973/95) saamelaisille turvattua kulttuuri-itsehallintoa.

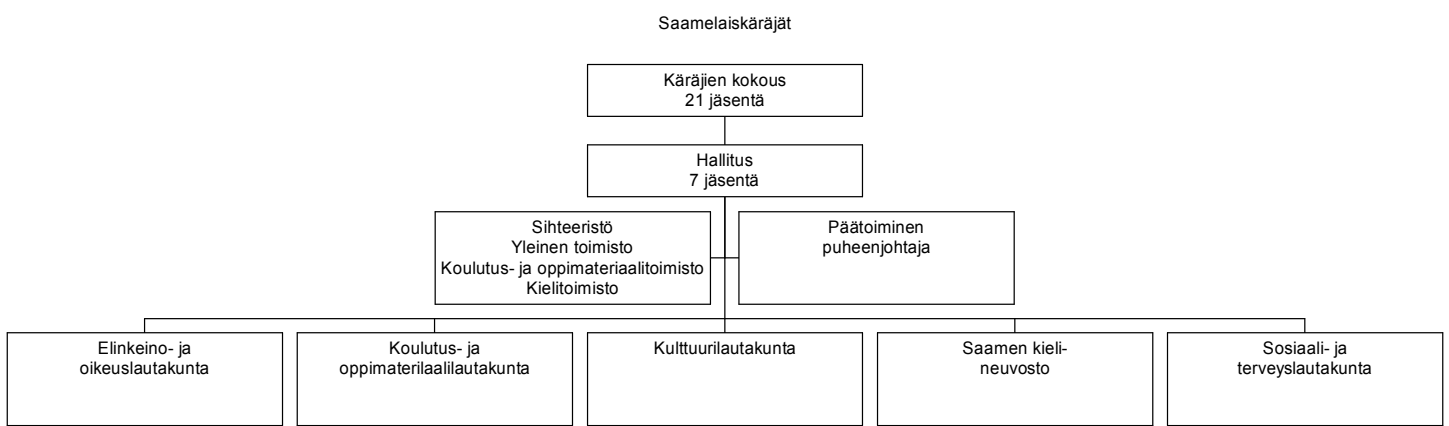
Saamelaiskäräjät on Suomen saamelaisten korkein poliittis-itsehallinnollinen elin, joka toimii oikeusministeriön hallinnonalalla. Se ei ole osa Suomen valtionhallintoa. Saamelaiskäräjät on luonteeltaan edustuksellinen, sillä sen 21 jäsentä ja 4 varajäsentä valitaan saamelaisten kesken joka neljäs vuosi toimeenpantavilla vaaleilla. Saamelaiskäräjät on Suomessa ainoa toimielin, joka voi ilmaista saamelaisten virallisen näkemyksen heitä koskevissa asioissa, sillä se on kansanvaltaisesti valittu täysin saamelainen elin.

Saamelaiskäräjien tehtävänä on hoitaa saamelaisten omaa kieltä ja kulttuuria sekä heidän asemaansa alkuperäiskansana koskevat asiat. Tehtäviinsä kuuluvissa asioissa käräjät voi tehdä viranomaisille aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja. Näissä asioissa käräjät käyttää lisäksi päätösvaltaa siten kuin sitä koskevassa laissa tai muualla lainsäädännössä säädetään.

1.2. Käräjien organisaatio

1.2.1. Organisaatiokaavio

Käräjien organisaatiota kuvaa seuraava kaavio:

1.2.2. Käräjien kokous

Saamelaiskäräjien antamista lausunnoista ja sen tekemistä esityksistä ja muista kannanotoista päättää pääsääntöisesti käräjien kokous. Valtioneuvosto määrää sen jäseniksi (21) ja varajäseniksi (4) ne 25 henkilöä, jotka saamelaisten kesken toimeenpannuissa vaaleissa ovat saaneet eniten ääniä kuitenkin niin, että saamelaisten kotiseutualueen jokaisesta kunnasta (Enontekiö, Inari, Sodankylä ja Utsjoki) käräjien kokouksessa tulee olla vähintään kolme (3) jäsentä. Tätä kuntakohtaista vähimmäisvaatimusta sovellettiin ensimmäisen kerran vuoden 1999 vaaleissa.

Syksyllä 1999 toimitetuissa vaaleissa saamelaiskäräjien jäseniksi toimikaudeksi 2000 - 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Aikio Pekka, puheenjohtaja	Sodankylä
Fofonoff Pekka, kolttien luottamusmies	Inari
Guttorm Veikko, eläkeläinen	Utsjoki
Heikkuri Pertti, piiriesimies	Inari
Helander Johannes, diplomi-insinööri	Utsjoki
Hetta Inkermarja, saamenkäsityömasteri	Sodankylä
Hirvasvuopio Osmo, poromies	Sodankylä
Jomppanen Jouni Ilmari, poromies/autoilija	Inari
Laiti Petteri, taideseppä	Inari
Lumisalmi Erkki, kanttori	Inari
Länsman Outi, opiskelija	Inari
Magga Juhani, poromies	Inari
Magga Ristenrauna, projektisihteeri	Enontekiö
Morottaja Matti, sivistystoimentarkastaja	Inari
Mäkitalo Minna, opettaja	Enontekiö
Nuorgam Anne, opiskelija	Utsjoki
Näkkäljärvi Klemetti, tutkija	Enontekiö
Seurujärvi-Kari Irja, yliopistonlehtori	Helsinki
Seurujärvi Väinö, poromies	Inari
Tapiola Ilmari, poromies	Utsjoki
Valkeapää Nils-Henrik, lehtori	Enontekiö

Varajäsenet

Magga Tuomas, eläkeläinen	Sodankylä
Nuorgam-Poutasuo Helvi, kielenkääntäjä	Utsjoki
Näkkäljärvi Iisko-Matti, luontaistilanharjoittaja	Enontekiö
Sara Oula, poroisäntä	Inari

Saamelaiskäräjät kokoontui kertomusvuonna neljä (4) kertaa (15.2. Inarissa., 17.6. Inarissa ja 16.9. puhelinkokous sekä 20.11. Inarissa). Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 30 asiaa.

1.2.3. Hallitus

Käräjien kokous asettaa käräjien varsinaisista jäsenistä vaalikaudeksi kerrallaan hallituksen, johon kuuluvat jäseninä käräjien kolme puheenjohtajaa ja neljä muuta henkilöä. Jokaiselle jäsenelle valitaan lisäksi henkilökohtainen varajäsen. Hallitus toimii käräjien kokouksen alaisena ja sen ensisijaisena tehtävänä on vastata käräjien poliittisesta toiminnasta ja hallinnosta sekä huolehtia käräjien kokousten valmistelusta.

Toimikaudeksi 2000 - 2003 hallitukseen valittiin seuraavat käräjien jäsenet:

Varsinaiset jäsenet

Pekka Aikio (pj)
 Irja Seurujärvi-Kari (I vpj)
 Pekka Fofonoff (II vpj)
 Outi Länsman
 Ristenrauna Magga
 Väinö Seurujärvi
 Ilmari Tapiola

Varajäsenet

Osmo Hirvasvuopio
 Inkermarja Hetta
 Erkki Lumisalmi
 Petteri Laiti
 Minna Mäkitalo
 Juhani Magga
 Johannes Helander

Hallitus kokoontui kertomusvuonna 11 kertaa (30.1. ja 30.4. Inarissa, 28.4. ja 2.-3.6. Rovaniemellä 2.7. Inarissa kaksi kokousta, 28.8. puhelinkokous, 23.9. Rovaniemellä, 29.9. Sodankylässä, 5.11. Inarissa sekä 3.12. Rovaniemellä. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 89 asiaa.

1.2.4. Puheenjohtaja

Saamelaiskäräjät valitsee keskuudestaan päätoimisen puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa vaalikaudeksi kerrallaan. Puheenjohtajan tehtävänä on johtaa käräjien poliittista toimintaa ja edustaa käräjiä kansallisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä.

Päätoimisena puheenjohtajana vaalikaudella 2000 – 2003 toimi filosofian maisteri Pekka Aikio Sodankylän Vuotsosta, I varapuheenjohtajana yliopistonlehtori Irja Seurujärvi-Kari Helsingistä ja II varapuheenjohtajana kolttien luottamusmies Pekka Fofonoff Inarista.

1.2.5. Lautakunnat

Saamelaiskäräjillä on viisi (5) lautakuntaa; elinkeino- ja oikeus-, kulttuuri-, koulutus- ja oppimateriaali-, saamen kielen (saamen kielineuvosto) sekä sosiaali- ja terveyslautakunta. Näiden lisäksi vaalien valmistelua ja toimeenpanoa varten asetetaan vaalilautakunta.

Käräjien kokous valitsee kuhunkin lautakuntaan vaalikaudeksi kerrallaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja kolme muuta jäsentä sekä jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen. Tästä poiketen kulttuurilautakunta valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla käräjien jäseniä. Lautakunnat toimivat hallituksen alaisina ja niiden tehtävänä on valmistella toimialaansa kuuluvia asioita. Kulttuuri-, koulutus- ja oppimateriaali- sekä saamen kielen lautakunta käyttävät lisäksi käräjien työjärjestyksessä määrättyissä asioissa itsenäistä ratkaisovaltaa.

Elinkeino- ja oikeuslautakuntaan toimikaudeksi 2000 - 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Juhani Magga (pj)
Johannes Helander (vpj)
Siiri Jomppanen
Anne Nuorgam
Osmo Hirvasvuopio

Varajäsenet

Jouni Angeli
Merja Nillukka
Sulevi Sieppi
Vieno Länsman
Pertti Heikkuri

Lautakunnan sihteerinä toimii lakimiessihteerinä Heikki J. Hyvärinen. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna kaksi (2) kertaa.

Koulutus- ja oppimateriaalilautakuntaan toimikaudeksi 2000 - 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Erkki Lumisalmi (pj)
Outi Länsman (vpj)
Arvi Hagelin
Ritva Kangasniemi
Maaren Palismaa

Varajäsenet

Seija Sivertsen
Marjaana Aikio
Toivo West
Iisakki Mattus
Inker-Anne Magga

Lautakunnan sihteerinä toimivat koulutussihteerinä Ulla Aikio-Puoskari ja oppimateriaalinsihteerinä Hannu Kangasniemi. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna kolme (4) kertaa.

Kulttuurilautakuntaan toimikaudeksi 2002 – 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Näkkäljärvi Klemetti
Jomppanen Jouni Ilmari
Aikio Maria Sofia
Feodoroff Veikko
Saijets Leena

Varajäsenet

Valkeapää Nils-Henrik
Seurujärvi-Kari Irja
Laiti Eila
Lumisalmi Erkki
Kaarret Anja

Saamelaiskäräjät kokouksessaan 17.6.2003 myönsi eron Eila Laitille ja valitsi Maria Sofia Aikion varajäseneksi Inkermarja Hetan jäljellä olevaksi kaudeksi.

Lautakunnan sihteerinä toimii kulttuurisihteeriksi Inker-Anni Sara. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna seitsemän (7) kertaa.

Saamen kielineuvostoon toimikaudeksi 2000 - 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Irja Seurujärvi-Kari (pj)

Matti Morottaja (vpj)

Vesa Guttorm

Jouni Mosnikoff

Pia Vieltojärvi

Varajäsenet

Helmi Länsman

Saammal Morottaja

Samuli Aikio

Katri Fofonoff

Maaren Palismaa

Lautakunnan sihteerinä toimii vs. saamen kieliain sihteeriksi Susanna Guttorm. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna neljä (4) kertaa.

Sosiaali- ja terveyslautakuntaan toimikaudeksi 2000 - 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Ristenrauna Magga (pj)

Veikko Guttorm (vpj)

Pekka Fofonoff

Helena Guttorm

Mirja Laiti

Varajäsenet

Inga Leppäjärvi

Uula Aikio

Eeva Seurujärvi

Pentti Morottaja

Maarit Jomppanern

Lautakunnan sihteerinä toimii suunnittelijana Anne Näkkäläjärvi. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna seitsemän (7) kertaa.

1.2.6. Sihteeristö

Saamelaiskäräjien sihteeristön päätoimitilat sijaitsevat Inarissa, kirkonkylän yläasteen entisen oppilasasuntolan tiloissa, jotka on vuokrattu Inarin kunnalta. Toimitilojen hyötypinta-ala on nyt yhteensä 489 m². Sen lisäksi sihteeristöllä on toimipisteet Utsjoella, Enontekiöllä ja Sodankylässä. Sihteeristö jakaantuu yleiseen toimistoon, saamen kielen toimistoon sekä koulutus- ja oppimateriaali-toimistoon.

Yleinen toimisto

Yleisen toimiston tehtävänä on hoitaa saamelaiskäräjien talous-, henkilöstö- ja muuta yleishallintoa koskevat ja toimistojen toiminnan yhteensovittamiseen liittyvät asiat sekä asiat, joita ei ole määrätty muiden toimistojen hoidettaviksi.

Yleisessä toimistossa on päätoiminen hallintopäällikön, lakimiessihteerin, kulttuurisihteerin, taloussihteerin, I toimistosihteerin ja II toimistosihteerin virka. Hallintopäällikkönä toimii hallintotieteiden maisteri Juha Guttorm. Lakimiessihteerin virassa toimii oikeustieteen kandidaatti Heikki J. Hyvärinen, jonka toimipaikka sijaitsee Enontekiöllä. Kulttuurisihteerin virassa on Inker-Anni Sara (virkavapaalla 24.1.-23.7.). Taloussihteerin virassa on merkonomi Hilikka Kukkonen ja I toimistosihteerin virassa toimii Rauna Leivo, joka on hoitanut oman työnsä ohella myös koulutus- ja oppimateriaalitoimiston toimistosihteerin tehtäviä. II toimistosihteerin virassa on merkonomi Sari Vuolab-Balto (virkavapaalla 26.2.-11.3. ja 20.-26.8.). Käräjien toimitilojen siivojana toimii Anna-Liisa Juntunen.

Lisäksi yleisessä toimistossa ovat kertomusvuonna työskennelleet seuraavat määräaikaiset työntekijät: sosionomi Anne Näkkäljärvi suunnittelijana 1.1.-31.7. ja sosiaali- ja terveyssihteerinä 1.8.-31.12., artesaani Jenni Laiti esittelijänä 13.-23.1. ja vs.kulttuurisihteerinä 24.1.-23.7., merkonomi Sirpa Berg toimistosihteerinä 1.1.-31.12. (toimipaikka Sodankylässä puheenjohtajan toimistossa), artesaani Maire Saijets arkistonjärjestäjänä 7.1.-28.2., Tuomas Jomppanen atk-tukihenkilönä 5.5.-30.6., Tua Kinnunen siivoajan sijaisena 24.2.-7.3. ja 14.-17.4., merkonomi Ritva Tammela toimistosihteerinä 1.1.-31.12., Sulo Klemet Aikio tiedottajana

31.10.-31.12., Olha Kangasniemi siivoojan sijaisena 30.6.-1.8., sosionomi Anu Avaskari saamelaisten sosiaalialan suunnittelijana 15.10.-31.12., Heidi Mattus toimistovirkailijana 20.10.-31.12.

Saamen kielen toimisto

Vuoden 1992 alusta voimaan tulleen saamelaisten kielilain (516/91) toimeenpanoa varten saamelaiskäräjien alaisuudessa toimii erityinen saamen kielen toimisto (A 1727/95), jossa on kolme (3) vakinaista kielenkääntäjän virkaa. Kielitoimiston päätehtävänä on huolehtia saamelaisten kielilain mukaisten käännösten toimitamisesta eri viranomaisille ja laitoksille sekä avustaa niitä saamen kielen taitoisten tulkkien hankkimisessa.

Kielitoimiston I kielenkääntäjän virassa toimii humanististen tieteiden kandidaatti Irma Laiti, II kielenkääntäjän virassa humanististen tieteiden kandidaatti Helvi Nuorgam-Poutasuo ja III kielenkääntäjän virassa toimii opettaja Veikko Holmberg, joiden toimipaikka sijaitsee Utsjoella. Lisäksi kielitoimiston Utsjoen toimipisteessä on työskennellyt määräaikaisena kielityöntekijänä Sulo Klemet Aikio 1.7.-15.8., Maria Sofia Aikio 26.5.-31.8. sekä Kirsti Guttorm 1.9.-31.12.

Saamen kielen toimiston yhteydessä toimii myös saamen kieliain sihteeri tehtävänään koordinoida pohjoismaista saamen kieliyhteistyötä ja toimia saamen kielineuvoston sihteerinä. Kieliain sihteerin virkaa hoitaa filosofian ylioppilas Ellen-Maarit Näkkäljärvi, jonka toimipaikka on Enontekiön Hetassa. Näkkäljärvi oli virkavapaalla 1.2.2003-31.1.2004. Hänen sijaisenaan Inarissa toimi filosofian ylioppilas Susanna Guttorm 22.4.-31.12. (virkavapaalla 29.-31.12.)

Lisäksi saamen kielen toimistossa työskentelivät kertomusvuonna Paavo Niiles Kari K. Nielsenin sanakirjan uudistamis- ja digitalisointiprojektin työntekijänä 15.4.-15.5. ja 1.6.-30.7., Matti Morottaja inarinsaame-suomi –sanakirjan projektityöntekijänä 15.10.-14.12. sekä Ilmari Mattus inarinsaame-suomi –sanakirjan projektityöntekijänä 15.10.-14.11.

Koulutus- ja oppimateriaalitoimisto

Koulutus- ja oppimateriaalitoimiston tehtävänä on hoitaa saamelaisten koulutusta ja opetusta sekä saamenkielisen oppimateriaalin tuottamista koskevat asiat.

Toimistossa on päätoiminen koulutussihteerin, oppimateriaalisihteerin ja toimistosihteerin virka. Koulutussihteerin virkaan on liitetty myös käräjien tiedottajan tehtävät.

Koulutussihteerin virassa toimii yhteiskuntatieteiden maisteri Ulla Aikio-Puoskari, jonka toimipaikka sijaitsee Sodankylässä. Oppimateriaalisihteerin virassa on luonnontieteiden kandidaatti Hannu Kangasniemi (virjavapaalla 24.11.-13.12.) ja toimistosihteerin virassa yo-merkonomi Anja Vest-Aikio (virjavapaalla äitiys- ja sen jälkeen hoitovapaata varten 12.1.2004 asti). Lisäksi määräaikaisina työntekijöinä artesaani Anni Näkkäläjärvi on toiminut oppimateriaalityöntekijänä 1.1.-31.12., filosofian lisensiaatti Marja-Liisa Olthuis oppimateriaalien projektityöntekijänä 1.1.-31.12., Anneli Nuorgam toimistosihteerinä 19.5.-31.12., Bikká-Márjá Puoskari toimistoharjoittelijana 2.6.-15.7. (toimipaikka Sodankylässä koulutussihteerin toimistossa).

Vaalilautakunnan toimisto

Vaalilautakunnan toimistossa on määräaikaisesti työskennellyt oikeustieteen kandidaatti Siiri Jomppanen vaalilautakunnan sihteerinä 1.1.-31.12, merkantti Jaana Valkeapää toimistosihteerinä 1.1.-31.12., Tuomas Jomppanen tietoteknisenä sihteerinä 1.-3.1. ja 4.-22.8. ja 26.9. ja 29.9., merkonomi Susanna Magga toimistosihteerinä 9.6.-31.8. sekä Jarkko Palonoja vaaliavustajana 15.-26.9.

Projektihenkilöstö

Saamelaiskulttuurikeskushankkeen toiminta- ja laatuprojektissa projektipäällikkönä toimi rakennusinsinööri Lasse Porsanger 31.12. asti.

Saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida –projektiin määräaikaisena projektipäällikkönä toimii filosofian ylioppilas Pia Ruotsala. Kulttuurisiidojen määräaikaisina

ohjaajina toimivat merkonomi Inkeri Väystäjä, perhepäivähoitaja Sisko Kiviniemi, Katri Fofonoff, poronhoitaja Birit-Anni Magga ja Kerttu Paltto 31.12. asti sekä lastentarhaopettaja Anna-Liisa Guttorm 1.1.-17.4. välisen ajan. Päivähoitaja Annikki Länsman toimi Utsjoen kieli- ja kulttuurisiidan ohjaajan sijaisena 1.1.-17.4. ja Utsjoen kieli- ja kulttuurisiidan ohjaajana 18.4.-31.12.

Lisäksi on työskennellyt projektituontoisissa tehtävissä kauppatieteiden maisteri Liisa Holmberg projektityöntekijänä 24.3.-30.4., filosofian tohtori Veli-Pekka Lehtola projektitutkijana 15.4.-30.6. ja 21.7.-31.8., Matti Aikio projektityöntekijänä 15.10.-28.11.

1.3. Käräjien talous

Saamelaiskäräjien toiminta rahoitetaan valtion budjettivaroin kuten siitä annetun lain 2 §:ssä säädetään. Kertomusvuonna Saamelaiskäräjät sai valtion- ja muuta avustusta yhteensä 2.595.099,72 euroa.

Saamelaiskäräjät on päättänyt määrärahan käytöstä seuraavasti

- varsinaiseen toimintaan 1.013.030,08 euroa,
- saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen 285.000 euroa,
- saamelaisen kulttuurin edistämiseen ja saamelaisjärjestöjen toimintaan 168.000,00 euroa,
- pohjoismaisille saamelaisille taidejärjestöille 33.000,00 euroa,
- saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamiseen 300.000,00 euroa,
- saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida –projektille ESR -rahoitusta 292.773,78 euroa,
- sanastohanke -projektille 10.068,06 euroa,
- saamelaisten sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan 45.000,00 euroa,
- pohjoismaiseen saamen kieliyhteistyöhön 116.951,57 euroa,
- saamelaisten kulttuurikeskuksen toiminta- ja laatu –projektiin 120.321,06 euroa,
- saamelaisnuorten taidetapahtumaan 10.000 euroa sekä

- saamelaiskäräjien vaalijärjestelmän kehittämiseen ja vuoden 2003 vaalien valmisteluun 200.000,00 euroa.

Saamelaiskäräjälain 3 a luvussa säädetään käräjien kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta. Käräjien tilintarkastajina toimikaudella 2000-2003 toimivat HTM Irja Herkman (varalla KHT Jorma Heikkinen) oikeusministeriön valitsemana ja konttorinjohtaja Johan-Oula Juuso (varalla pankinjohtaja Markku Hagelin) saamelaiskäräjien valitsemana.

2. SAAMELAISKÄRÄJIEN VARSINAINEN TOIMINTA VUONNA 2003

2.1. Yleistä

Saamelaiskäräjien varsinainen toiminta käsittää esitysten, aloitteiden ja muiden kannanottojen tekemisen sekä lausuntojen antamisen eri viranomaisille.

Lisäksi Saamelaiskäräjät valvoo saamelaisten oikeuksia ja etuja neuvottelemalla eri viranomaisten kanssa saamelaisia erityisesti koskevista asioista. Käräjät on myös edustettuna lukuisissa kansallisissa ja myös joissakin kansainvälisissä elimissä.

Seuraavassa on selostettu käräjien kertomusvuoden tavoitteet ja arvioitu, miten tavoitteet on saavutettu, ja sen jälkeen on lueteltu kertomusvuonna annetut lausunnot ja tehdyt esitykset/aloitteet sekä kannanotot, muistiot ja sopimukset, jotka on liitetty täydellisinä toimintakertomuksen loppuun. Lisäksi on esitelty käräjien kertomusvuoden sidosryhmätoiminta.

2.2. Toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttaminen

Vuoden 2003 toiminnan keskeiset avaintulostavoitteet olivat

- 1) Saamelaisten perusoikeuksien toteuttaminen kulttuuri-itsehallinnon perustalta,
 - a) saamelaiskäräjälain tarkistaminen,
 - b) saamen kielten asema,
 - c) henkinen kulttuuri,
 - d) saamelaislinkeinot,
 - e) koulu- ja opetustoimi,
 - f) sosiaali- ja terveydenhuolto ja
 - g) kirkolliset olot
- 2) Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmien hyödyntäminen,

- 3) saamelaisasioista vastaavan saamelaisen virkamiehen saaminen valtion keskushallintoon,
- 4) ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifioiminen,
- 5) saamelaisten maa-, vesi- ja elinkeino-oikeuksien selvittäminen,
- 6) yhteistyön tehostaminen Norjan ja Ruotsin saamelaiskäräjien sekä Kuolan saamelaisyhdistysten kanssa,
- 7) Pohjoismaiden Neuvoston täysjäsenyyden saavuttaminen,
- 8) kansainvälisen toiminnan tehostaminen,
- 9) viestinnän ja tiedotuksen tehostaminen,
- 10) sihteeristön resurssien vahvistaminen,
- 11) uusien toimitilojen hankkiminen,
- 12) projektitoimintaan osallistuminen,
- 13) tutkimustoiminnan edistäminen,
- 14) saamelaiskäräjien vaalijärjestelmän kehittäminen ja
- 15) saamelaiset ja Euroopan unioni.

1) Saamelaisten perusoikeuksien toteutumista kulttuuri-itsehallinnon perustalta on pyritty tulossuunnitelman mukaisesti toteuttamaan eri aloilla seuraavasti:

a) Saamelaiskäräjälain tarkistaminen

Saamelaiskäräjälain 3 §:n mukainen saamelaisen määritelmä on niin avoin, että sen perustalta ei ole määriteltävissä ketä kuuluvat perustuslain mukaiseen saamelaisten alkuperäiskansaan. Euroopan neuvoston ministerikomitea on todennut päätelmissään, että saamelaisten määritelmä aiheuttaa riitoja, ja kehottanut Suomea ottamaan asianmukaisesti huomioon päätelmät ja niihin liittyvät neuvoa-antavan komitean lausunnon kommentit. Neuvoa-antava komitea totesi saamelaismääritelmään liittyvien vaikeuksien lisänsä ilmapiirin jännittymistä Pohjois-Suomessa ja suositteli, että Suomen hallitus edelleen paneutuu kysymykseen tavoitteenaan oikeudenmukainen ratkaisu, joka auttaa saamelaisia ylläpitämään ja kehittämään kulttuuriaan sekä säilyttämään identiteettinsä peruselementtejä pitäen mielessä, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa. Kommenttien mukaan tässä prosessissa hallituksen tulisi ottaa huomioon etenkin Saamelaiskäräjien näkemykset. Saamelaiskäräjät on esittänyt, että

saamelaiskäräjälain saamelaismääritelmä muutetaan saamen kieleen perustuvaksi ja vastaamaan nykyistä saamelaisten ryhmää.

b) Saamen kielten asema

Saamelaiskäräjien ja saamen kielineuvoston valmisteleman saamen kielilain uudistaminen oli kertomusvuoden yhtenä tärkeänä tulostavoitteena. Saamelaiskäräjien edustajat olivat lokakuussa saamen kielilaista asiantuntijana kuultavana eduskunnan perustuslakivaliokunnassa, joka kuuli erikseen myös saamen kielen toimiston edustajaa. Tavoite täyttyi, kun eduskunta hyväksyi saamen kielilain (1086/2003) joulukuussa 2003. Laki tuli voimaan vuoden 2004 alussa yhdessä kansalliskieliämme suomea ja ruotsia koskevan kielilain (423/2003) kanssa, jonka periaatteita saamen kielilaki noudattaa. Lakia sovelletaan sekä valtion että kunnan viranomaisiin, joiden on huolehdittava saamenkielisten palvelujen turvaamisesta. Saamen kielellä tarkoitetaan kaikkia Suomessa puhuttavia saamen kieliä, inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea.

Saamelaisalueen kunnille on varattu määräraha kielilain mukaisiin avustuksiin.

Saamen kielineuvostolta on valmistunut viisi sanakirjahanketta: inarinsaame-suomi sanakirja, suomi-koltansaamen sanakirjan laajentamishanke, lakisanastohanke, Konrad Nielsenin sanakirjan digitalisointi –hanke ja sanastopankkihanke. Hankkeiden avulla on toteutettu tulostavoitetta edistävistä toimenpiteistä, joilla saamelaisten oikeus oman kielen käyttämiseen ja kehittämiseen toteutuu. Saamen sanastopankki eli saamen kielten elektroninen sanakirja on jo luettavissa Internetissä. Hankkeille on haettu ja saatu projektirahoitusta Pohjoismaiselta kielineuvostolta. Saamen leksikografinen ja terminologinen työ on erittäin merkittävää ja ainutlaatuista erityisesti, kun kehittämistyössä on käytetty uutta teknologiaa. Tämä työ on luonut pohjan saamen yhteiselle sanastotietopankille.

Kielineuvosto on kehittänyt ja jatkanut yhteistyötä muiden saamen kielen parissa toimivien organisaatioiden kanssa Suomessa ja pohjoismaissa. Yhteistyö on ollut luonteeltaan lähinnä terminologiayhteistyötä. Yhteistyötä on tehty erityisesti muiden saamen kielineuvostojen ja pohjoismaisen Saamen kielilautakunnan kanssa

sekä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen, yliopistojen, saamelaisalueen koulutuskeskuksen, Saamelaisen korkeakoulun ja Pohjoismaisen Saamelaisinstituutin kanssa.

Kielineuvosto on jatkanut työtään EBLUL:ssa (Euroopan vähemmän käytettyjen kielten toimisto) sen Suomen jaoston kautta. Tällä työllä vahvistetaan kansainvälistä yhteistyötä muiden vähemmistökielten kanssa sekä edistetään saamen kielen asemaa ja saamen kielestä tiedottamista Euroopan Unionissa. Kielineuvosto toivoo, että se voi jatkaa tässä tärkeässä työssä.

Saamen kielineuvoston jäsenet ja sihteeri ovat antaneet neuvoja ja tietoja saamen kielestä ja sen asemasta puhelimitse ja sähköpostitse.

c) Henkinen kulttuuri

Saamelaisen henkisen kulttuurielämän toimintaedellytyksiä on pyritty tulokaudella parantamaan yrittämällä kasvattaa saamelaista kulttuurimäärärahaa 336 400 euroon siinä kuitenkaan onnistumatta. Sen sijaan kansainväliseen kulttuuriyhteistyön osoitettu määräraha on kasvanut aina 33 000 euroon.

Kulttuurilautakunta on määrärahaa jakaessaan pyrkinyt määrärahan antamien raamien rajoissa tukemaan saamelaisjärjestöjen toimintaa, myöntämään yksivuotisia apurahoja muusikoille, kuvataiteilijoille, kirjailijoille ja käsityöläisille. Määrärahan pienuuden vuoksi kaikkia sektoreita ei kuitenkaan ole ollut mahdollista vuosittain tukea täysimääräisesti, vaan eri sektoreita on tuettu vuorotteluperiaatteen mukaisesti. Mahdollisuuksien mukaan julkaisutuen sisäisille sektoreille on myönnetty julkaisutukea. Saamelaisteatteritoiminnan vakinaistamiseen Suomen saamelaisalueella ei ole ollut mahdollisuuksia. Niin ikään suoraa erillistä lehdistötukea, ohjaavien saamelaistaitelijoiden palkkaamista, saamelaiskirjaston valtiontuen osoittamista Saamelaiskäräjille sekä Interreg Sápmi –ohjelmaan kuuluvaa koulutusta ei ole pystytty toteuttamaan tulosuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Lisäksi kulttuurilautakunta on antanut lausutoja saamelaiskulttuurikeskuksesta, alkuperäiskansojen elokuvakeskuksesta, saamelaismusiikkikeskuksesta ja

aloittanut saamelaislapsia ja -nuoria koskevan Kulttuuri kasvaa lapsissa ja nuorissa –hankkeen, joka kuitenkin on tällä hetkellä jäissä resurssipulan takia. Lisäksi kulttuurilautakunta on antanut lausunnon liikenne- ja viestintäministeriöön digiaikaan siirtymisestä ja valmistautunut uuteen vaalikauteen valmistelemalla tulossuunnitelmaa vaalikaudeksi 2004-2007. Edelleen kulttuurilautakunta on korjannut saamelaisesta kulttuurimäärärahasta myönnettävien kulttuuriavustusten tekniset ohjeensa uuden hallintolain (L.434/2003) edellyttämien muutosten mukaisesti.

d) Saamelaiselinkeinot

Kertomusvuonna perustettiin työryhmä valmistelemaan saamelaisten elinkeinopoliittista ohjelmaa sekä päätettiin tutkia talousmaantieteellisesti saamelaisten elinkeinorakenne, toimeentulo ja työllisyys saamelaisten kotiseutualueella.

e) Koulutus- ja opetustoimi

Saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen asemaa opetuslainsäädännössä on pyritty parantamaan erilaisin esityksin, lausunnoin ja kannanotoin. Erityisrahoituksen turvin saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen järjestämisedellytykset ovat saamelaisalueen kunnissa parantuneet. Kokonaisoppilasmäärä on kuitenkin laskenut poismuuton ja opettajapulan seurauksena. Oppilaslukujen sisällä on kuitenkin tapahtunut positiivista kehitystä, koska saamenkielistä opetusta saa nyt enemmän oppilaita kuin aikaisemmin ja tätä opetusta annetaan uudemmissa oppiaineissa ja suuremmalla tuntimäärällä kuin aiemmin. Saamenkielinen opetus ei kuitenkaan jatku samassa laajuudessa peruskoulun vuosiluokilla 7-9 eikä lukiossa, jossa saamenkielistä opetusta ei käytännössä juurikaan ole. Syksyllä 2003 saamenkielinen opetus aloitettiin pienessä mitassa myös Vuotson peruskoulussa, jossa tähän saakka saamea on opetettu ainoastaan vieraan kielen oppiaineena.

Saamen kielen ja saamenkielistä opetusta koskevaan erityisrahoitukseen saatiin vuoden 2003 alusta alkaen Saamelaiskäräjien ja saamelaisalueen kuntien yhdessä ajama muutos, jolla tätä opetusta koskevan erityisrahoituksen ehtona ollutta viiden

(5) oppilaan keskimääräistä ryhmäkokoja koskevaa vaatimusta alennettiin kolmeen (3) oppilaaseen. Saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella annetaan edelleenkin hyvin vähän saamen kielen opetusta.

Koulutus- ja oppimateriaalilautakunnan valmisteleva esitys saamelaisten kulttuuri- itsehallinnon vahvistamiseksi opetustoimessa hyväksyttiin kesäkuussa 2003. Asiakirja on ensimmäinen Saamelaiskäräjien kokonaisvaltainen koulutuspoliittinen linjanveto, jossa määritellään saamelaisten keskeiset opetuspoliittiset tavoitteet.

Saamelaiskäräjät osallistui saamen kielen ja saamenkielisen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmauudistustyöhön opetushallituksen asettaman Saamen kieli –työryhmän kautta sekä osallistumalla Lapin lääninhallituksen koordinoimaan perusopetuksen kaikki oppiaineet kattavan saamenkielisen opetuksen alueellisen opetussuunnitelman valmistamistyöhön. Yhteistyöllä pyritään yhtenäistämään eri kunnissa annettavaa saamenkielistä opetusta ja kehittämään sitä sisällöllisesti.

Vuonna 2003 valtion talousarviossa oppimateriaalituotantoa varten myönnettiin 258000 euroa. Määrärahalta tuotettiin 14 pohjoissaamen, 4 inarinsaamen ja 2 koltansaamen oppimateriaalinimikettä. Materiaalit olivat pääasiassa oppikirjoja tai oppikirjoihin liittyviä harjoituskirjoja. Inarinsaamenkielille tuotettiin lisäksi jatko-osia Peukaloisen Retket -filmisarjaan. Huomattava osa vuoden määrärahasta käytettiin matematiikan kirjasarjan uudistustyöhön (6 materiaalinimikettä). Käytössä olleiden henkilöresurssien puitteissa olisi voitu tuottaa enemmänkin oppimateriaaleja, mutta määrärahan pienuudesta johtuen tämä ei ollut mahdollista.

Pohjoismainen yhteistyön puitteissa järjestettiin Interreg –rahoituksen turvin pohjoismainen saamen oppimateriaalikonferenssi Kiirunassa maaliskuussa 2003. Konferenssin yhteydessä järjestettiin myös pohjoismainen saamenkielisten oppimateriaalien näyttely, jonka voi odottaa lisäävän materiaalien yhteissuunnittelua ja -kustantamista sekä rajojen yli ulottuvaa käyttöä. Yhteisiä oppimateriaalihankkeita on suunnitteilla pitkän katkoksen jälkeen. Suomen ja Norjan Saamelaiskäräjät ja Ruotsin saamelaiskoulujen hallinto julkaisevat vuosittain yhteisen pohjoismaisen luettelon saamenkielisistä oppimateriaaleista.

Saamelaiskäräjien sopimus pohjainen yhteistyöelin, Saamelainen parlamentaarinen neuvosto, on ottanut yhdeksi painopistealueistaan saamelaisten opetustilanteen ja pohjoismaisen opetusalan yhteistyön edistämisen, johon liittyen Suomen, Norjan ja Ruotsin saamelaisten kouluhallinnon elinten yhteistyönä aloitettiin saamelaislasten opetustilannetta selvittävä hanke syksyllä 2003.

f) Sosiaali- ja terveydenhuolto

Saamelaiskäräjien pyrkimyksenä sosiaali- ja terveydenhuollossa on ollut, että saamelaisten kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteuttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tarjotaan saamelaisten omalla kielellä, suunnitellaan ja tuotetaan saamelaisista lähtökohdista, saamelainen kulttuuritausta, perinteiset arvot sekä elämänmuoto ja ajattelutavat huomioon ottaen ja järjestetään saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon perustalta.

Kertomusvuonna lautakunnan työskentely painottui saamelaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen, saamelaisten perinteisissä elinkeinoissa työskentelevien sosiaaliturvan parantamiseen ja saamelaisten aseman parantamiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä täysimääräisen valtionrahoituksen saamiseksi saamelaisalueen kunnille omakielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamiseen.

Saamelaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaamiseen osoitettu määräraha on merkittäväällä mutta riittämättömällä tavalla edistänyt saamelaisten kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumista sosiaali- ja terveysalalla. Kunnat ovat käynnistäneet saamelaisille vanhustenhuollon palveluja, järjestäneet saamenkielistä päivähoitoa ja mm. ostaneet erityispalveluja Norjasta. Määrärahan kierrättäminen Saamelaiskäräjien kautta kunnille on edistänyt sekä saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon kehittämistä että Saamelaiskäräjien asettamien tavoitteiden toteutumista sosiaali- ja terveysalalla, koska lautakunta on pystynyt vaikuttamaan määrärahan käyttöön ja palvelujen sisällölliseen kehittämiseen. Saamelaiskäräjien ja saamelaisalueen kuntien välinen yhteistyö sosiaali- ja terveysalalla on lisääntynyt ja kehittynyt.

Kunnissa saamelaisten palvelujen kehittämisen vastuu on pääosin valtionavulla palkattujen työntekijöiden varassa. Kunnista saatujen tietojen mukaan palvelujen kehittämistä vaikeuttaa alan koulutetun, saamenkielisen ja saamelaiskulttuuria tuntevan henkilöstön puute. Alan ammatillisen koulutuksen saamiseksi lautakunnan työskentelyn tuloksena on Enontekiöllä käynnistynyt työvoimapolitiittisena koulutuksena kaksivuotinen lähihoitajakoulutus ja vastaava koulutus käynnistyy Ivalossa vuoden 2004 alussa. Lisäksi lautakunta on yhteistyössä Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen saamelaisyksikön ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksen kanssa laatinut "saamelaisten sosiaali- ja terveysalan palveluhenkilöstön lisäkoulutuksen opetussuunnitelman", joka on laajuudeltaan 40 ov. Koulutuksen päämääränä on saada saamelaisalueelle sosiaali- ja terveysalalle sellaisia työntekijöitä, joilla on hyvät tiedot ja taidot saamelaisalueen kulttuurista, erityisesti saamelaiskulttuurista ja monikulttuurisuudesta, vahva kulttuuritaju ja jotka osaavat työnsä laadunhallinnan.

g) Kirkolliset olot

Saamelaisten edustajan lisäämistä kirkolliskokoukseen ja sitä koskevan kirkkolainsäädännön tarkistamista valmisteltiin kirkkohallituksen asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä on lisäksi selvittää kaksikielisten suomalais-saamelaisten seurakuntien oikeudellinen asema ja tehdä sitä koskevat kirkkolain muutosehdotukset sekä saamen kielen käytön kehittyminen ja nykytilanne saamelaisten kotiseutualueen seurakunnissa ja tehdä tarvittavat kehittämissuhteet. Kirkkohallituksen esitysluonnokseen sisältyvällä ehdotuksella pyrittiin kertomusvuonna kehittämään kirkollishallinnon kielioloja uuden kielilain ja saamen kielilain periaatteiden mukaisesti ja samantasoisesti kuin muussakin julkishallinnossa paremman palvelutason saamiseksi omalla kielellä.

Kirkollishallinnon ehdotuksen mukaan kielioloja kehitettäisiin kirkkolaissa säätämällä saamelaisten kotiseutualueeseen kokonaan tai osittain kuuluvat seurakunnat kaksikielisiksi. Näissä seurakunnissa noudatetaan, mitä kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään saamen kielestä. Säännös antaisi saamelaisten kotiseutualueen seurakunnille suoraan lain nojalla omaimaisen kielellisen statuksen. Lisäksi Oulun hiippakunnan tuomiokapituliin ja

hiippakunnanvaltuustoon sovellettaisiin saamelaisten kielilain valtion viranomaisia koskevia säännöksiä.

Saamelaiskäräjät on esittänyt, että kolttasaamelaisille saataisiin oma edustaja ortodoksisen kirkkokunnan kirkolliskokoukseen.

2) Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmat

Rakennerahasto-ohjelmien uusi kausi alkoi vuoden 2000 alussa ja kestää vuoden 2006 loppuun. Saamen kieltä ja kulttuuria edistäviä hankkeita rahoitetaan Pohjois-Suomen tavoite 1-ohjelmasta.

Saamelaiskäräjillä on käynnissä kaksi EU-rahoitteista projektia. Toukokuussa 2001 aloitettu kolmivuotinen Saamelaisten kieli- ja kultturisiida projekti (ESR) ja joulukuussa 2001 käynnistetty Saamelaiskulttuurikeskus-hankkeen valmistelu- ja kehitysprojekti (EAKR), joka päättyi kertomusvuoden lopussa.

Interreg III A Pohjoinen rajaohjelma, joka on asetettu kaudeksi 2000-2006, on saamelaisten kannalta merkittävä ohjelma. Ohjelma muodostuu kolmesta osaohjelmasta; Pohjoiskalotti, Sapmi ja Kolarctic. Sapmi osaohjelma käsittää Pohjoiskalotin osaohjelman alueen lisäksi Kuolan niemimaan. Osaohjelman toimintalinjat ovat: 1. Saamelaisten yhteiskuntakehitys ja 2. Tiedonhankinta ja osaaminen. Saamelaiset hallinnoivat itsenäisesti omaa ohjelmaansa samaan tapaan kuin edelliselläkin ohjelmakaudella. Ohjelman toteuttamista varten on asetettu saamelainen hallintokomitea, johon käräjät on nimennyt kaksi edustajaa. Käräjät on lisäksi nimennyt yhden edustajan ohjelman toteutumista valvovaan seurantakomiteaan.

3) Esitys saamelaisasioista vastaavan saamelaisen virkamiehen saamisesta valtion keskushallintoon ei ole toteutunut.

4) ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifiointi. Alkuperäiskansoilla on useita yhtäläisyyksiä vähemmistöjen kanssa. Alkuperäiskansat eroavat kuitenkin vähemmistöistä seuraavissa suhteissa. Alkuperäisillä on historiallinen, nykyaikaan jatkunut erityinen suhde tietyn alueen maahan ja luonnonvaroihin

omaleimaisen kulttuurimuotonsa ja elämäntapansa perustana. Valtiovallan selvitysten ja kannanottojen mukaan tämä suhde on perustunut ja mahdollisesti edelleenkin perustuu saamelaisten maanomistusoikeuteen perinteisten elinkeinojen harjoittamiseksi. Alkuperäiskansa on myös säilyttänyt omia perinteisiä instituutioitaan kuten kolttasaamelaisten kyläkokous. Kun vähemmistöoikeudet on tavallisesti muotoiltu yksilön oikeuksiksi ovat alkuperäiskansaoikeudet suuressa määrin yhteisöllisiä oikeuksia. Alkuperäiskansalle erityisesti kuuluva oikeus on itsemääräämisoikeus. Kaksi viimeksi mainittua seikkaa ilmenevät saamelaisten osalta suoraan perustuslaista, kaksi muuta sen perusteluista.

Suomi ei ole ratifioinut ILO:n alkuperäiskansasopimusta. Alkuperäiskansalle kuuluvasta asemasta ja oikeuksista toteutuu saamelaisten osalta Suomessa jossain määrin perinteisten instituutioiden tunnustaminen ilman varsinaista itsehallintoa. Muilta osin Suomi kohtelee perustuslaissaan tunnustamaansa saamelaisten alkuperäiskansaa lähinnä alueellisena kielivähemmistönä.

ILO:n alkuperäiskansasopimuksen mahdollinen ratifiointi edellyttää lainsäädäntömuutoksia saamelaisten maahan ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvien oikeuksien osalta. Maa- ja metsätalousministeriö, jonka hallinnonalalle saamelaiselinkeinoja ja saamelaisten maahan kohdistuvia oikeuksia koskevat asiat kuuluvat, ei pidä saamelaisia alkuperäiskansana, eikä kansansa ylipäätään, vaan lainsäädännöstä huolimatta katsoo, että jako saamelaisiin ja suomalaisiin on keinotekoinen. Maa- ja metsätalousministeriö on valmis esittämään lainsäädäntömuutoksia vain siitä lähtökohdasta, että saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ulotetaan poliittisella perusteella koskemaan kaikkea paikallista väestöä. Saamelaiskäräjät katsoo, että tällainen ratkaisu ei toteuta saamelaisten perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia.

5) Saamelaisten oikeudet maahan, veteen ja perinteisiin elinkeinoihin.

Lainsäädännöstämme puuttuvat säännökset saamelaisten valtionmaahan kohdistuvasta omistusoikeudesta tai käyttöoikeudesta niin varallisuus oikeudelliselta perustalta kuin alkuperäiskansana. Sisäasianministeriön Saamelaisvaltuuskunnalle vuonna 1993 antaman tehtävän mukaisesti, josta hallitus ilmoitti 17.4.1996 kirjeellään perustuslakivaliokunnalle, Saamelaiskäräjiltä

valmistui vuonna 2002 asiakirja "Maanomistustyöryhmän selvitys saamelaisten kotiseutualueen maakysymyksessä. I osamietintö: valtion metsämaa, suojelualueet ja yleiset vesialueet". Asiakirja painettiin kertomusvuonna ja luovutettiin oikeusministeri Johannes Koskiselle keväällä 2003.

Asiakirjan mukaan valtionmaat ovat nykyisin muodollisesti kiinteistöjä ja valtion omistusoikeusyksikköjä vuonna 1976 annetun jakolain muutoksen (984/1976) johdosta. Ennen lainmuutosta valtionmailla ei ollut yhtään kiinteistön aineellista tunnusmerkkiä kuten omat rajat, lainhuudatus ja rekisterimerkintä, joten ne eivät olisi edes voineet olla omistusoikeuden kohteina.

Lainmuutos on erehdys, jolla suunnaton maaomaisuus on ilman julki tuotuja oikeudellisia perusteita ja ilman perustuslain myötävaikutusta siirretty aikaisemmilta omistajiltaan valtion muodolliseen omistukseen ja merkitty myöhemmin kansalaisten omaisuudensuojaa loukaten toimistotyönä kiinteistörekisteriin. Valtionmaata koskevassa kysymyksessä maa- ja metsätalousministeriön virkamiehet eivät ole asiakirjan mukaan toimineet edes vilpittömässä mielessä.

Saamelaiskäräjät on esittänyt oikeusministeriölle lainsäädäntömuutoksiksi seuraavaa:

- kiinteistörekisterilain 2 §:ää muutetaan siten, että valtion metsämaat, erilaiset suojelualueet sekä yleiset vesialueet merkitään kiinteistörekisteriin muina alueina
- saamelaisten kotiseutualueen valtionmaita koskeva tuottovelvoite poistetaan lainsäädännöstä
- saamelaiskulttuurin aseman turvaamista koskeva metsähallitusasetuksen säännös (11.2 §) siirretään metsähallitusta koskevaan lakiin.

Saamelaiskäräjien asettama maanomistustyöryhmä jatkaa työtään sen seikan selvittämiseksi kenelle valtionmaina tunnetut ja saamelaisten vanhastaan omistamat alueet nykyisin kuuluvat Käräjät on esittänyt, että oikeusministeriö varaisi riittävän määrärahan maanomistustyöryhmän työn loppuunsaattamiseksi

Oikeuskanslerinvirasto esitettyä vuonna 1998 oikeusministeriölle omaisuuden suojaa koskevana asiana selvitettäväksi mahdollisen saamelaisten

maanomistusoikeuden sekä yksityisoikeudellisena kysymyksenä että ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifiointia ajatellen oikeusministeriö pani kertomusvuonna tilaustutkimuksena vireille "Oikeudellis-historiallisen tutkimuksen koskien entisen Kemin ja Tornion lappien alueen asutus- ja väestöhistoriaa, maankäyttöä ja maanomistusoloja." Tutkimustehtävä on erilainen kuin saamelaistoimikunnan ehdottama, tutkimusalue laajempi kuin eduskunnan määrärahapäätöksessä, tutkimusryhmästä puuttuvat korkeimman akateemisen opinnäytteen suorittaneet henkilöt ja tutkimuksessa voi jäädä selvittämättä, millä nimenomaisella toimenpiteellä ja milloin saamelaisten aikaisemmin omistamat alueet olisivat siirtyneet valtion omistukseen.

Edellä (2.2.1.a) mainitussa yhteydessä Euroopan ministerikomitea totesi päätelmissään, että myös maanomistusoikeuteen liittyvien kysymysten ratkaisun viivästyminen on aiheuttanut ristiriitoja. Neuvoa-antava komitea totesi kommenteissaan viitaten poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen tärkeyteen saamelaisille, että saamelaisalueen maa-oikeuskysymyksellä on erittäin suuri merkitys saamelaiskulttuurin suojelemiselle ja saamelaisten identiteetille alkuperäiskansana. Neuvoa-antava komitea suositteli, että Suomi ratkaisee maa-oikeuskiistan mahdollisimman joutuisasti tavalla, joka edesauttaa saamelaisten kulttuurin suojelemista puuttumatta ei-saamelaisen väestön oikeuksiin.

Saamelaiskäräjät on esittänyt, että saamelaisten kotiseutualueen poronhoito säädetään poronhoitolain muutoksin saamelaisväestön erityisesti oikeudeksi puuttumatta alueen muun väestön poronhoitoon liittyviin oikeuksiin perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti (PeVL /1993 vp).

Käräjät esitti ulkoasiainministeriölle, että Tenojoen kalastussopimusta ei tule uusia ennen kuin Suomi on ratifioinut ILO:n alkuperäiskansasopimuksen. Tämänhetkisten tietojen mukaan kalastussopimuksen uusimista koskevat neuvottelut ovat pysähdyksissä.

6) Norjan, Ruotsin ja Suomen saamelaiskäräjät allekirjoittivat helmikuussa 1997 kaksi merkittävää **yhteistyösopimusta**, joista toinen koskee poliittista yhteistyötä ja toinen saamen kieliyhteistyötä. Poliittista yhteistyötä koskevan

sopimuksen mukaan Suomen, Norjan ja Ruotsin saamelaiskäräjät ovat asettaneet 21-jäseninen Saamelaisten Parlamentaarisen Neuvoston, johon kunkin maan Saamelaiskäräjät on nimennyt seitsemän edustajaa.

Saamen kielen huoltoa koskevalla yhteistyösopimuksellaan Saamelaiskäräjät ottivat vastuulleen pohjoismaisen saamen kieliyhteistyön järjestämisen, jota varten on asetettu yhteinen saamen kielen lautakunta ja sihteeristö. Tämä yhteinen saamen kielen lautakunta kokoontui syyskuussa 1999 ensimmäiseen kokoukseensa. Lautakunnan asioita valmistelee sihteeristö, jossa on tällä hetkellä hallinnollisen johtajan virka.

Pohjoismaiset saamelaiskäräjät ovat harjoittaneet yhteistyötä myös saamelaisia koskevan Interreg II ja IIIA -ohjelmien toteuttamisessa ja valmistelussa sekä Barentsin alueen toiminnassa. Lisäksi käräjien puheenjohtajat ovat pitäneet yhteisiä kokouksia.

7) Saamelaisten **täysjäsenyys Pohjoismaiden Neuvostossa** ei ole toteutunut.

8) Kansainvälisen toiminnan alalla aloitettiin kertomusvuonna pohjoismaisen saamelaissopimuksen valmistelu asiantuntijatyöryhmässä, johon Norjan, Ruotsin ja Suomen Saamelaiskäräjät ja kyseisten maiden hallitukset ovat nimittäneet omat asiantuntijansa. Työryhmän työn on määrä valmistus vuoden 2005 loppuun mennessä.

Saamelaiskäräjät on vuodesta 2001 nimennyt virkamiesedustajansa Pohjoismaiseen saamelaisasiain virkamieselimeen, joka valmistelee asiat Norjan, Ruotsin ja Suomen Saamelaiskäräjien puheenjohtajien ja kyseisten maiden saamelaisasioista vastaavien ministerin yhteiskokoukseen. Kertomusvuoden marraskuussa pidetyssä yhteiskokouksessa päätettiin muun muassa saamelaisten kansallispäivän liputuksesta, saamelaisista tiedottamisesta ja saamen kielipalkinnon - Golle giella – jakamisesta.

Käräjien puheenjohtaja on edustanut saamelaisia ja Saamelaiskäräjiä. Käräjien nimeämät edustajat ovat edustaneet alkuperäiskansoja Barentsin alueneuvostossa, aluekomiteassa ja alkuperäiskansatyöryhmässä. Lisäksi käräjät on osallistunut EBLUL:n toimintaan ja Arktisen alueen yhteistyöhön.

9) Käräjät on pyrkinyt käytettävissä olevien voimavarojensa puitteissa tehostamaan **viestintää ja tiedottamista**.

Kokoustiedottamista on hoidettu muun muassa lähettämällä hallituksen ja käräjien kokousten asiakirjat etukäteen lehdistölle. Lautakuntien sihteerit ja puheenjohtajat ovat hoitaneet omaa toimialaansa koskevaa tiedottamista. Erillisiä lehdistötiedotteita on valmistettu suomen- ja saamenkielillä tarpeen mukaan.

10) Sihteeristön henkilöstöresursseja on vahvistettu määräaikaisilla työntekijöillä. Henkilöstön toimenkuvia ja tehtävien jakoa sekä virkarakennetta koskevaa uudelleenarviointia on jatkettu ja henkilöstöresursseja on pyritty suuntaamaan keskeisimpien tehtävien hoitamiseen. Henkilöstön koulutusta on lisätty. Lisäksi on aloitettu esimiehen ja työntekijöiden väliset kahdenkeskiset kehittämisseskustelut. Tähän liittyen henkilöstön virkistäytymiseen ja työssä jaksamiseen on panostettu aiempaa enemmän.

11) Saamelaiskäräjät on jatkanut nk. **saamelaiskulttuurikeskuksen** suunnittelua. Tätä Saamen Taloa on viety eteenpäin vuoden 2003 aikana kolmen asiakokonaisuuden osalta rinnakkain: Tontin valinta ja asemakaavan muutos, hankkeen rahoitus ja esittelyt sekä Saamen Talon toiminnan kehittäminen ja verkostoituminen.

Saamelaiskäräjien hallituksessa Saamen Taloa käsiteltiin kolme kertaa (30.1., 28.4. ja 2.6.), Saamelaiskäräjien täysistunnossa kevään molemmissa kokouksissa (15.2. ja 17.6.) sekä Searran johtoryhmässä (8-9.5. ja 23.10.) ja Searran ohjausryhmässä (17.2. ja 29.10.) kaksi kertaa.

Ensimmäisellä vuosipuoliskolla työ painottui tontin valintaan ja kaavoitusprosessiin. Tonttivaihtoehtoja oli mukana tämän vuoden puolella vielä kolme: *sataman alue, Vuopajanniemi ja urheilukentän ympäristö*. Vaikean tontinvalinnan päätöksenteon pohjaksi Searra oli tilannut mm. diplomityön Oulun yliopistosta, maakuntamuseon muinaismuistokartoituksen ja laaja selvityksen tonttivaihtoehtojen perustamisolosuhteista. Searra pyysi asiaan liittyen myös

useampia lausuntoja eri tahoilta ja tonttivaihtoehdoista projekti teki lukuisia muita selvityksiä ja vertailuja.

Laajan valmistelutyön pohjalta Saamelaiskäräjien kokous päätti 17.6.2003 käräjien hallituksen esityksestä sijoittaa Saamen Talo Inarin kirkonkylän keskeiselle paikalle ns. urheilukentän alueelle. Urheilukenttäalueen on katsottu olevan useista sijoitusvaihtoehdoista kokonaisedullisin ja kirkonkylän taajamarakennetta hyvin kehittävä. Valtion asuntorahasto ARA päätti 18.9.2003 vapauttaa Inarin Vuokra-asunnot Oy:n urheilukenttäalueella sijaitsevan vuokrakerrostalon rajoituksista, jotka olisivat estäneet talon purkamisen. Neuvoteltuaan kerrostalon asukkaiden kanssa, kunta puolestaan sitoutui tarjoamaan asuntoja uudesta rivitalosta, jota on kaavailtu Juutuanvaaran alueelle. Inarin kunta oli sitoutunut myös monin eri muin tavoin keväällä 2002 käytyjen neuvottelujen pohjalta tukemaan Saamen Talon toteutusta, josta kunta laati tonttipäätöksen ratkettua erillisen selvityksen taloudellisine laskelmineen vuoden lopussa. Nämä laskelmat päätyivät kunnan osalta n.1 milj. euron taloudellisiin sitoumuksiin urheilukenttävaihtoehdon osalta.

Inarin kunnanvaltuusto hyväksyi 23.10.2003 esitetyn asemakaavan muutoksen urheilukentän alueelle. Vaikeasta tontinvalinnasta huolimatta asemakaavan muutoksesta ei tullut nähtävillä oloaikana yhtään muistutusta. Tähän omalta osaltaan vaikutti varmasti monien osapuolien toimesta tehty huolellinen valmistelutyö, kaavaluonnosten nähtävillä olot, esittely- ja kuulemistilaisuudet, joiden avulla saatiin Saamelaiskäräjien edustajien, kyläläisten ja muiden osapuolien näkemykset riittävästi huomioon. Urheilukenttäalue ympäristöineen antaa nyt Saamen Talon toteutukselle erinomaisen sijainnin ja riittävän tilan. Sijoitusvaihtoehdo antaa myös erinomaiset edellytykset koko Inarin kirkonkylän kehittämiseksi, arktiselle puistolle ja arkkitehtikilpailulle.

Saamen Talon rahoituksesta on neuvoteltu vuoden aikana lukuisten tahojen kanssa sekä luovutettu muistioita ja rahoitusesityksiä mm. seuraaville tahoille: valtiosihteeri Rauno Saarelle Inarissa 29.1., oikeusministeriölle 14.2., oikeus- ja opetusministeriön virkamieskunnan edustajille Helsingissä 16.5., alue- ja kuntaministeri Hannes Manniselle Rovaniemellä 20.5. ja 4.7. Inarissa, opetusministeri Tuula Haataiselle Helsingissä 5.9., kulttuuriasianneuvos Katri Santtilalle ja neuvotteleva virkamies Risto Ruohoselle Inarissa 19.9.,

valtionvarainvaliokunnalle Helsingissä 5.11., kulttuuriministeri Tanja Karpelalle Helsingissä 11.11. ja Lapin kansanedustajille Helsingissä 11.11.2003.

Näiden tapaamisten lisäksi hankkeen rahoitusesityksiä on lähetetty useille tahoille. Tämän toiminnan tuloksena mm. eduskunnan syksyn budjettikeskustelujen yhteydessä kansanedustajat tekivät 200 000 euron talousarvioaloitteen Saamen Talon suunnittelukustannusten osalta vuoden 2004 budjettiin. Lapin Liitto, Lapin lääninhallitus, TE – keskus ja Inarin kunta ovat omissa suunnitelmissaan hyvin huomioineet Saamen Talon ja tehneet niiden pohjalta esityksiä poliittisille vaikuttajille ja muille tahoille. Saamen Talo on keskeisesti esillä mm. Lapin Liiton kokoamassa Lapin maakuntaohjelmassa.

Saamelaiskäräjien edustajat ja luottamusmiehet ovat erilaisissa tapaamisissa ja neuvotteluissa ottaneet hyvin esille Saamen Talon rahoitus ym. tarpeet. Tasavallan presidentti Tarja Haloselle esiteltiin hanketta 24.7.2003 Utsjoella. Puheessaan Tasavallan presidentti totesi olevansa hyvin myötämielinen Saamen Talo hankkeelle.

Saamen Talon toiminnan sisällön suunnittelu, tarkentaminen ja koordinointi ovat nousseet rahoituksen lisäksi Searra projektin päälinjallisiksi tehtäviksi, kun kaavoitukseen ym. tonttiin liittyvät asiat ovat kunnossa. Tämä on ollut luonnollinen etenemisjärjestys, koska toiminnallisesti Saamen Talo olisi ollut hyvinkin erilainen eri tonttivaihtoehdoilla. Tähän toiminnalliseen kokonaisuuteen olisi vaikuttanut eri osapuolien tila- ja sijaintivaatimukset. Urheilukenttävaihtoehto antaa nyt edellytykset kaikkien suunniteltujen toimintojen sijoittumiseen Saamen Taloon.

Saamen Talon toimintojen kehittämiseksi vuoden 2003 aikana Searra on käynyt lukuisia neuvotteluja, tehnyt sopimuksia, käynnistänyt erilaisia projekteja ja tehnyt selvityksiä. Tällaisia ovat mm. esiselvitys alkuperäiskansojen elokuvakeskuksesta, elinkeinotoiminnasta, saamelaismatkailusta, analyysin kokous- ja kongressitoiminnasta, saamelaismusiikista ja saamelaisesta keskusarkistosta.

12) Saamenkielisten oppimateriaalien valmistamista koskevia **projekteja** on toteutettu oppimateriaalisuunnitelmien mukaisesti.

Käräjät on lisäksi toteuttanut kertomusvuonna kaksi EU-rahoitteista projektia, Saamelaiskulttuurikeskushankkeen valmistelu- ja kehitysprojektin, joka päättyi kertomusvuoden lopussa (EAKR. ks. edellä) ja Saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida –projektia (ESR).

Saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida -projekti on kolmevuotinen Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja Lapin lääninhallituksen tukema saamen kielen ja saamelaiskulttuurin elvyttämishanke. Kulttuurisiida -projektin tavoitteena on vahvistaa saamelaisperheiden yhteyttä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa, tukea saamelaisvanhempia ja koko saamelaisyhteisöä saamen kielen käyttämisessä jokapäiväisenä arkikielenä niin kotona kuin muuallakin. Projektissa paneudutaan perinteisen saamelaiskulttuurin eri muotoihin ja toiminta on saamenkielistä. Tavoitteena on saada sitoutettua perheen lisäksi myös koko suku saamen kielen ja kulttuurin edistämiseen ja kehittämiseen.

Kulttuurisiida –projektissa on perustettu kuusi (6) kieli- ja kulttuurisiidaa eri puolille saamelaisaluetta; Enontekiölle, Inariin, Utsjoelle ja Vuotsoon pohjoissaamenkieliset siidat, Sevettijärvelle koltansaamenkielinen ja Ivaloon inarinsaamenkielinen siida. Projekti käynnistettiin toukokuussa 2001 ja sen on määrä päättyä helmikuussa 2004.

13) Kertomusvuonna saamelaiskäräjillä on ollut määräaikainen projektitutkija valmistelemassa saamelaisparlamentin historiikkaa.

14) Saamelaiskäräjät on **kehittänyt vaalijärjestelmäänsä** muun muassa päivittämällä vaaliluetteloa siinä olevien henkilöiden kaikkien tietojen osalta. Lisäksi valmistettiin ja kehitettiin vaaleja koskevaa tilastointia.

Käräjät on myös käynyt läpi vaalien toimittamiseen liittyvät epäkohdat mukaan lukien käräjälain vaaleja koskevat säännökset.

Vuoden 2003 vaalien valmistelu aloitettiin vuoden 2002 kesällä. Sitä varten käräjien kokous nimesi viisihenkisen vaalilautakunnan, joka puolestaan asetti sihteeristön käytännön valmistelutyötä varten.

16) Saamelaiset ja Euroopan unioni

Saamelaisten asema on vielä järjestämättä poronhoitolaissa. Poronhoito on Suomen EU-liitynnässä luettu maatalouden osaksi. Poronhoidon EU-työryhmä, jonka tuli selvittää Suomen EU-liitynnän vaikutuksia poronhoidolle vuoden 1996

loppuun mennessä, jätti työnsä kesken. Poronhoitolain lähtökohdista myös saamelaisten kotiseutualueen poronhoitoa kohdellaan EU-rahoituksessa kiinteän maatilanyhteydessä harjoitettavana maatalouden sivuelinkeinona, vaikka porosaamelaisten poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja paimentolaisuuteen. Saamelaisalueen poronhoidon rahoitukseen liitetään saamelaiskäräjien tahdon vastaisesti tilan hallintaan, porojen määrään ja poronhoitajan ikään kohdistuvia vaatimuksia, jotka ovat ristiriidassa sekä saamelaisten perusoikeuksien toteutumisen että Suomen EU-liitännäsovimuksen saamelaisia koskevan pöytäkirjan n:o 3 tavoitteiden kanssa.

Saamelaisille voidaan etnisenä ryhmänä myöntää perinteisillä saamelaisalueilla poronhoitoon liittyviä yksinoikeuksia EU:n lainsäädännön ja Suomen perustuslain estämättä. (PeVL 8/1993 vp ja 14/1994 vp s.6/I). Euroopan unionin parlamentti lausui saamelaisten poronhoidosta EU:n maatalouspolitiikan osana vuonna 1999 päätöslauselmassaan arktisten alueiden maataloutta koskevasta uudesta strategiasta. Päätöslauselma korosti, että saamelaiskulttuuria ja poronhoitoa voidaan kehittää saamelaisten omilla ehdoilla yhteisön tuella, ehdotti erityistukia poronhoidon investointeihin ja piti tärkeänä, että ihmisiä kannustetaan jäämään asuinsijoilleen ja että se tehdään heille mahdolliseksi. (A4-0073/99)

Saamelaisten perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien vastainen tilanne tulisi korjata kiireesti saattamalla eduskunnan käsiteltäväksi poronhoitolainsäädäntöä koskevat muutosehdotukset ja samassa yhteydessä ehdotukset porotalouslainsäädännön ja porotalouden rahoitusta koskevaa lainsäädännön muutoksiksi saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaisia erityisesti koskeva uusi lainsäädäntö

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kertomusvuonna

a) tulivat voimaan seuraavat säädökset:

- 1) Alueiden kehittämislaki (602/2002)
- 2) Laki saamelaiskäräjistä annetun lain muuttamisesta (1279/2002)
- 3) Oikeusministeriön asetus saamelaiskäräjien vaaleissa noudatettavasta menettelystä (160/03)

b) hyväksyttiin seuraavat säädökset:

- 1) Saamen kielilaki (1086/2003)

2.3. Lausunnot

- 1) Hallituksen esityksestä 92/2002 vp eduskunnalle uudeksi kielilaksi ja eräistä siihen liittyvistä aloitteista eduskunnan perustuslakivaliokunnalle (liite 1),
- 2) Kilpisjärven kyläalueen asemakaavan ja rantakaavan muutoksesta (liite 2),
- 3) Kilpisjärven Salmivaaran ranta-asemakaavasta (liite 3),
- 4) Hetan ympäristön ranta-alueiden yleiskaavasta (liite 4),
- 5) Lukion opetussuunnitelman perusteiden luonnoksesta nuorten lukiokoulutusta varten (liite 5),
- 6) Suomen määräaikaisraporttia varten YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen toteuttamisesta (liite 6),

- 7) Suomen määräaikaisraporttia varten YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen toteuttamisesta (liite 7),
- 8) Poromatkailuhanke II:sta (liite 8),
- 9) Puhelinliikenteen tukiaseman rakentamista Käsivarren Kahperusvaaraan koskevasta hakemuksesta (liite 9),
- 10) Luonnoksesta Inarin kunnan kansainvälistymisohjelmaksi (liite 10),
- 11) Perusopetuksen opetuskokeilusta noudatettavista opetussuunnitelman perusteista (liite 11),
- 12) Lapin maakuntaohjelmaehdotuksesta 2003-2006 (liite 12),
- 13) Poroisäntä Hannu Maggan valituksesta, joka Sodankylän kunnan ympäristölautakunnan päätöstä Kakslauttasen Hysky Safaris Ky:n koiratarhan sijoituslupaa ja sijoitusluvalle myönnettyä jatkoaikaa (liite 13),
- 14) Esityksestä kaivoslain uudistamiseksi (liite 14),
- 15) Esityksestä Sompion luonnonpuiston järjestyssäännön uudistamiseksi (liite 15),
- 16) Metsäsertifiointikriteeristä nro 36 (liite 16),
- 17) Esityksestä tieyhteyden rakentamiseksi Nunnasesta Lismaan (liite 17),
- 18) Kilpisjärven kyläalueen asemakaavaehdotuksesta ja ranta-asemakaavan muutosehdotuksesta (liite 18),
- 19) Kiilopään-Kakslauttasen alueen yleiskaavaehdotuksesta (muistutus) (liite 19),
- 20) Kiilopään-Kakslauttasen alueen yleiskaavaehdotuksesta (liite 20),

- 21) Luonnoksesta maatalouden, porotalouden ja luontaiselinkeinojen sekä maaseudun kehittämistä koskevan tutkimustoiminnan tukemisesta annettavaksi valtioneuvoston asetukseksi (liite 21),
- 22) Vastaus YK:n ihmisoikeusvaltuutetun kyselyyn (liite 22),
- 23) Hallituksen esityksestä 55/2003 eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2004 opetusministeriön pääluokan 29 osalta (eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle) (liite 23),
- 24) Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen kielisäännösten sekä kirkkohallituksen ja tuomiokapitulien viranhaltijoiden virkasäännön tarkistamisesta (liite 24)
- 25) Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanosta (liite 25),
- 26) Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanosta (liite 26),
- 27) Selvityksestä Ylä-Lapin metsä- ja porotalouden yhteensovittamisesta (liite 27),
- 28) Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (liite 28),
- 29) Saariselän yleiskaavaehdotuksesta (liite 29),
- 30) Ehdotuksesta laiksi Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta (liite 30),
- 31) Kylä - Elämän keskus -kylien hyvinvointipalveluiden kehittämishankkeesta (liite 31),
- 32) Lapin läänin vammaispalvelut 2001-2002 –raportista (liite 32),
- 33) Koulutus ja tutkimus vuosina 2003-2008 –kehittämissuunnitelmasta (liite 33),

34) Hallituksen esityksestä saamen kielilaiksi (46/2003 vp) (eduskunnan perustuslakivaliokunnalle) (liite 34),

35) Hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodeksi 2004 (55/2003 vp) (eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaostolle) (liite 35),

36) Hallituksen esityksestä laiksi yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (44/2003 vp) (eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle) (liite 36),

37) Petteri Vallen tukikohtahakemusta Kaldoaivin erämaalla koskevasta hakemuksesta (liite 37),

2.4. Esitykset ja aloitteet

1) Määrärahan varaamisesta saamelaiskulttuurikeskuksen arkkitehtikilpailua ja rakennuspaikkakuluja varten (liite 38),

2) Saamelaiseksi oppimateriaalimäärärahaksi valtion vuoden 2004 talousarvioon (liite 39),

3) Saamelaiseksi kulttuurimäärärahaksi valtion vuoden 2004 talousarvioon (liite 40),

4) Valtionavustukseksi saamenkielisten sosiaali- ja terveystalousten turvaamiseksi valtion vuoden 2004 talousarvioon (liite 41),

5) Saamenkielisen oppimateriaalin valmistamiseen valtion lisätalousarviossa 2003 osoitettavasta määrärahasta (liite 42),

6) Saamenkielisen yleisradiotoiminnan kehittämistä arvioivan työryhmän asettamisesta (liite 43),

2.5. Kannanotot ja muistiot sekä muut vastaavat

- 1) Saamelaiskulttuurikeskushankkeesta (muistio) (liite 44),
- 2) Ehdotusluonnoksesta uudeksi laiksi saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa (kommentit) (liite 45),
- 3) Saamelaiskäräjien kertomus hallitukselle vuodelta 2002 (liite 46),
- 4) Saamelaisten omakielisten ja omaan kulttuuriin pohjautuvien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutuminen ja kehittämistarpeet sekä ehdotus saamelaisalueen koulutuskeskusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (muistio, yhdessä SAKK:n kanssa) (liite 47),
- 5) Kommentit eduskunnalle annettavaan selontekoon Suomen hallituksen ihmisoikeuspolitiikasta (liite 48),
- 6) Muistio poronhoidon ongelmista pohjoisimmassa Lapissa syksyllä 2003 (yhdessä saamelaisalueen paliskuntien kanssa) (luovutettu maa- ja metsätalousministeri Juha Korkeaojalle ja alue- ja kuntaministeri Hannes Manniselle) (liite 49).

2.6. Sidosryhmätoiminta

2.6.3. Pysyväisluonteinen

Saamelaiskäräjät nimesi edustajansa seuraaviin pysyväisluonteiseen toimielimiin:

- 1) Suomen kestävän kehityksen toimikuntaan
Pekka Aikio varsinaiseksi jäseneksi ja Heikki J. Hyvärinen
varajäseneksi
- 2) Porosta elämystuote –hankkeen ohjausryhmään

Osmo Hirvasvuopio

- 3) Ennakointi- ja arviointikeskus –projektin ohjausryhmään
Aimo Aikio
- 4) Ivalon paliskunnan yleiskaavoituksen ohjausryhmään
Harri Hirvasvuopio
- 5) Inarin kunnan asettamaan saamelaiskulttuurikeskuksen edellyttämään
asemakaavamuutokseen liittyvää Inarin kirkonkylän kehityssuunnitelmaa
valmistelevaan työryhmään
Juha Guttorm ja Lassi Valkeapää
- 6) Tenojokilaakson yleiskaavoituksen ohjausryhmään
Ilmari Tapiola varsinaiseksi jäseneksi ja Leena Aikio varajäseneksi
- 7) Lastenkulttuurikeskushanketta valmistelevaan työryhmään
Juha Guttorm
- 8) Porotalouden sukupolven vaihdokset -projektin
Osmo Hirvasvuopio
- 9) Lapin läänin liikuntaneuvostoon kaudeksi 2004-2006 (ehdolle)
Niilo Rasmus varsinaiseksi jäseneksi ja Elna Magga varajäseneksi
- 10) Lapin taidetoimikuntaan kaudeksi 2004-2006 (ehdolle)
Maarit Magga, Petra Magga ja Ilmari Laiti
- 11) Lapin metsäneuvostoon kaudeksi 2004-2006 (ehdolle)
Hannu Magga
- 12) Lapin läänin nuorisosiain neuvostoon kaudeksi 2004-2006 (esitys)
Outi Länsman

2.6.4. Kertaluonteinen

Saamelaiskäräjien edustajat osallistuivat seuraaviin tilaisuuksiin:

- 1) Barents Euro Arctic 10-vuotisjuhlallisuudet 10.-11.1. Kirkkoniemessä (Pekka Aikio ja Helvi Nuorgam-Poutasuo)

- 2) Neuvottelut Lapin liitossa Lapin maakuntaohjelmaan sisältyvästä saamelaiskulttuuria koskevasta osasta 17.3. Rovaniemellä (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)

- 3) Neuvottelut Lapin ympäristökeskuksessa saamelaisten kulttuuriympäristöohjelman laatimisesta Rovaniemellä 10.4. (Juha Guttorm)
- 4) Neuvottelut Lapin lääninhallituksessa alkuperäiskansojen elokuvakeskushankkeen rahoittamisesta EU-hankkeena Rovaniemellä 10.4. (Juha Guttorm ja Liisa Holmberg)

- 5) Pohjois-Suomen Brysselin EU-toimiston johtaja Seppo Heikkilän ja home office Jouko Jaman vierailu käräjien toimistossa Inarissa 11.4. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)

- 6) Asuntorahaston ylijohtaja Teuvo Ijäksen vierailu (mukana lisäksi Inarin kunnasta Pentti Tarvainen ja Arto Leppälä) Inarissa 11.4. tarkoituksenaan tutustua saamelaiskulttuurikeskushankkeeseen liittyen eri rakennuspaikkavaihtoehtoihin (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)

- 7) Euroopan unionin komissiossa Brysselissä 29.4. kokous, joka käsitteli EU:n pohjoista ulottuvuuden toimintasuunnitelmaa ja Euroopan tulevaisuutta (Pekka Aikio ja lakimiessihteri Heikki J. Hyvärinen)

- 8) II neuvottelut Lapin lääninhallituksessa alkuperäiskansojen elokuvakeskushankkeen rahoittamisesta EU-hankkeena Rovaniemellä 5.5. (Juha Guttorm ja Liisa Holmberg)

- 9) Tasa-arvokonferenssi Kiirunassa 5.-6.5. (Irja Seurujärvi-Kari, Jenni Laiti ja Susanna Guttorm)
- 10) YK:n alkuperäiskansojen pysyvän foorumin toinen istunto New Yorkissa 12.-16.5. (Jenni Laiti)
- 11) Neuvottelut maa- ja metsätalousministeriössä metsähallituslain muuttamisesta, Helsingissä 16.5. (Pekka Aikio ja Heikki J. Hyvärinen)
- 12) Saamelaiskäräjien maa- ja metsätalouden osamietinnön luovutustilaisuus oikeusministeri Johannes Koskiselle, Helsingissä 16.5. (Pekka Aikio ja Heikki J. Hyvärinen)
- 13) Neuvottelut oikeusministeriön ja opetusministeriön edustajien kanssa saamelaiskulttuurikeskuksen toteuttamis- ja rahoitusmahdollisuuksista, Helsingissä 16.5. (Pekka Aikio, Juha Guttorm, Heikki J. Hyvärinen ja Lasse Porsanger)
- 14) Lapin lasten kulttuurin asemaa koskeva neuvottelutilaisuus Lapin lääninhallituksessa, Rovaniemellä 19.5. (Klemetti Näkkäläjärv, Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 15) Lapin maakuntapäivä Rovaniemellä 20.5. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)
- 16) Alue- ja kuntaministeri Hannes Mannisen tapaaminen saamelaiskulttuurikeskushankkeen johdosta Rovaniemellä 20.5. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)
- 17) Neuvottelut metsähallituksen edustajien kanssa Pöyrisjärven erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman luvusta 7, Hetassa 21.5. (Pekka Aikio ja Heikki J. Hyvärinen)
- 18) Neuvottelut liikenne- ja viestintäministeriössä saamelaisesta lehdistötuesta, Helsingissä 23.5. (Pekka Aikio)

- 19) Lapsen oikeuksien kansainvälisen yleissopimuksen kolmannen määräaikaishetken valmistelua koskeva keskustelutilaisuus, Helsingissä 2.7. (Siiri Jomppanen)
- 20) Alue- ja kuntaministeri Hannes Mannisen tapaaminen saamelaiskulttuurikeskushankkeen johdosta, Inarissa 4.7. (Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 21) Tasavallan Presidentti Tarja Halosen ja hänen seurueensa tapaaminen Utsjoella 24.7.2003 (Pekka Aikio, Irja Seurujärvi-Kari, Pekka Fofonoff, Juha Guttorm ja Heikki J. Hyvärinen)
- 22) Lapin maaseudun kehittämistä koskeva seminaari, Rovaniemellä 20.8.03 (Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 23) Neuvottelut metsähallituksen edustajien kanssa Kaldoaivin erämaa-alueen ja Sammutijängän-Vaijoenjängän hoito- ja käyttösuunnitelmasta, Inarissa 21.8.03 (Pekka Fofonoff, Heikki J. Hyvärinen ja Vieno Länsman)
- 24) Opetusministeri Tuula Haataisen tapaaminen sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksen järjestämisen ja saamelaiskulttuurikeskushankkeen johdosta, Eduskunnassa 5.9. (Ristenrauna Magga ja Lasse Porsanger)
- 25) Valtioneuvoston sihteerien tapaaminen Hetassa 13.9. (Nils-Henrik Valkeapää, Ristenrauna Magga, Heikki J. Hyvärinen, Anne Näkkäläjärvi ja Sari Vuolab-Balto)
- 26) Lapin sosiaaliturvan syyspäivät Saariselällä 18.-19.9. (Ristenrauna Magga, Mirja Laiti ja Juha Guttorm)
- 27) Opetusministeriön virkamiesten neuvotteleva virkamies Risto Ruohosen ja kulttuuriasiainneuvos Katri Santtilan tutustumismatka Inariin 19.9. (Juha Guttorm, Inker-Anni Sara, Pia Ruotsala ja Lasse Porsanger)
- 28) Kiinan CPPCC:n valtuuskunnan vierailu Inarissa 20.9. (Hannu Kangasniemi)

- 29) YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskevaa julistusta valmistelevan työryhmän 9. istunto Genevessä 22.-26.9. (Inker-Anni Sara)
- 30) Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaoston kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä 55/2003 eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2004 opetusministeriön pääluokan 29 osalta, Eduskunnassa 25.9. (Hannu Kangasniemi)
- 31) Neuvottelut maa- ja metsätalousministeriön edustajien kanssa hallituksen esityksestä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain muuttamisesta, Helsingissä 2.10. (Pekka Aikio, Pekka Fofonoff, Ristenrauna Magga ja Heikki J. Hyvärinen)
- 32) Neuvottelut maa- ja metsätalousministeriön edustajien kanssa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maatalouden, porotalouden ja luontaiselinkeinojen sekä maaseudun kehittämistä koskevan tutkimustoiminnan tukemisesta, Helsingissä 2.10. (Pekka Aikio, Pekka Fofonoff, Ristenrauna Magga ja Heikki J. Hyvärinen)
- 33) Pohjois-Suomi päivä 7.10. Kemissä (Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 34) Eduskunnan perustuslakivaliokunnan kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä saamen kielilain 46/2003 vp, Eduskunnassa 8.10. (Pekka Aikio)
- 35) Kuulemistilaisuus Suomen hallituksen ihmisoikeuspolitiikkaa koskevan selonteon valmistelusta, Eduskunnassa 9.10. (Siiri Jomppanen)
- 36) Kanadan kenraalikuvernööri Adrienne Clarkson ja hänen seurueensa vierailu Inarissa 9.10. (Pekka Aikio ja hänen määräämänsä edustajat)
- 37) Lapin matkailuparlamentti 2003 Saariselällä 9.10. (Lasse Porsanger)
- 38) Eduskunnan perustuslakivaliokunnan kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä saamen kielilain 46/2003 vp (kuultu saamen kielen toimiston edustajaa), Eduskunnassa 17.10. (Susanna Guttorm)

- 39) Neuvottelut sisäasiainministeriössä saamelaisten aseman huomioonottamisesta valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista, Helsingissä 20.10. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)
- 40) Neuvottelut kirkkohallituksessa kirkollisen lainsäädännön tarkistamisesta saamelaisten kielellisten oikeuksien osalta, Helsingissä 20.10. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)
- 41) Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaoston kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi 2004 vuodelle (55/2003 vp) oikeusministeriön pääluokan osalta, Eduskunnassa 5.11. (Juha Guttorm)
- 42) Kulttuuriministeri Tanja Karpelan tapaaminen saamelaiskulttuurikeskushankkeen johdosta, Eduskunnassa 11.11. (Pekka Aikio, Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 43) Lapin kansanedustajien (Jari Vilen ja Simo Rundgren) tapaaminen saamelaiskulttuurikeskushankkeen johdosta, Eduskunnassa 11.11. (Pekka Aikio, Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 44) Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä laiksi yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (44/2003 vp), Eduskunnassa 14.11. (Ristenrauna Magga ja Heikki J. Hyvärinen)
- 45) Suomen Tasavallan Presidentin Tarja Halosen itsenäisyyspäivän juhlavastaanotto Linnassa 6.12. (Pekka Aikio)
- 46) Opinto- ja tutustumismatka (EU:n suorat rahoituskanavat) Brysseliin 8.-11.12. (Pekka Aikio, Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)

2.7. Muuta

Saamelaiskäräjät järjesti kolmannen kerran yhdessä Saamelaisalueen koulutuskeskuksen, Saamelaismuseon ja Sámi Radion kanssa saamelaisten kansallispäivän juhlavastaanoton Siidassa 6.2.

**SAAMELAISKÄRÄJIEN
TOIMINTAKERTOMUS
VUODELTA 2003**

Hyväksytty Saamelaiskäräjien hallituksen kokouksessa 24.5.2004

SISÄLLYS

1. SAAMELAISKÄRÄJIEN TOIMINNAN PERUSTEET.....	3
1.1. Käräjien asema ja tehtävät.....	3
1.2. Käräjien organisaatio.....	4
1.2.1. Organisaatiokaavio.....	4
1.2.2. Käräjien kokous.....	4
1.2.3. Hallitus.....	6
1.2.4. Puheenjohtaja.....	7
1.2.5. Lautakunnat.....	7
1.2.6. Sihteeristö.....	10
1.3. Käräjien talous.....	13
2. SAAMELAISKÄRÄJIEN VARSINAINEN TOIMINTA VUONNA 2003.....	15
2.1. Yleistä.....	15
2.2. Toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttaminen.....	15
2.3. Lausunnot.....	33
2.4. Esitykset ja aloitteet.....	36
2.5. Kannanotto ja muistiot sekä muut vastaavat.....	37
2.6. Sidosryhmätoiminta.....	37
2.6.1. Pysyväisluonteinen.....	37
2.6.2. Kertaluonteinen.....	39
2.7. Muuta.....	44

1. SAAMELAISKÄRÄJIEN TOIMINNAN PERUSTEET

1.1. Käräjien asema ja tehtävät

Saamelaiskäräjät on saamelaisvaltuuskunnan sijaan lailla (974/95) asetettu saamelaisten kulttuuri-itsehallintoelin, joka on aloittanut toimintansa vuoden 1996 alusta. Sen tarkoituksena on toteuttaa Suomen perustuslaissa (HM 973/95) saamelaisille turvattua kulttuuri-itsehallintoa.

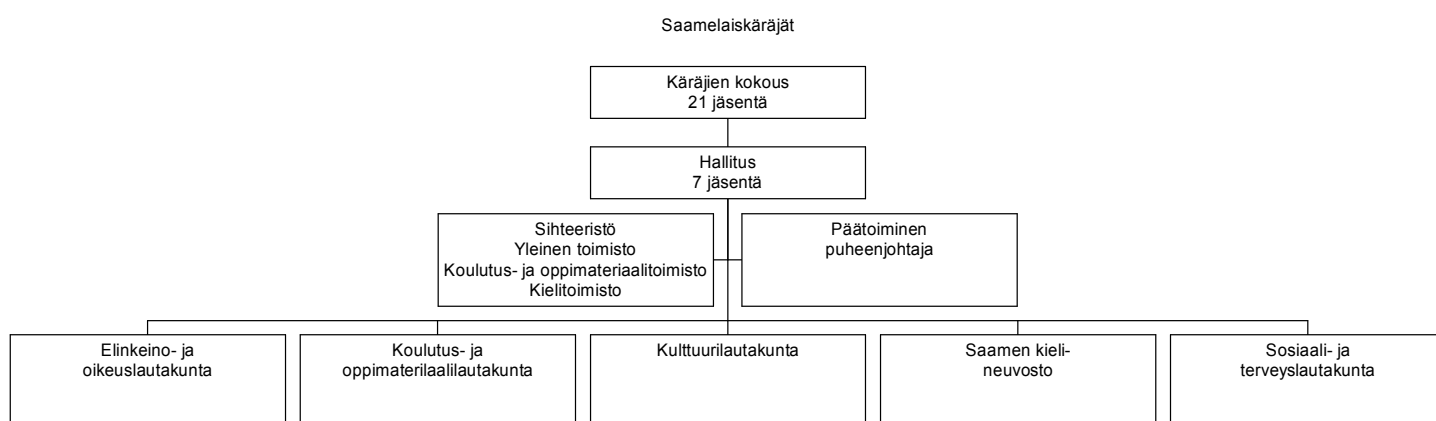
Saamelaiskäräjät on Suomen saamelaisten korkein poliittis-itsehallinnollinen elin, joka toimii oikeusministeriön hallinnonalalla. Se ei ole osa Suomen valtionhallintoa. Saamelaiskäräjät on luonteeltaan edustuksellinen, sillä sen 21 jäsentä ja 4 varajäsentä valitaan saamelaisten kesken joka neljäs vuosi toimeenpantavilla vaaleilla. Saamelaiskäräjät on Suomessa ainoa toimielin, joka voi ilmaista saamelaisten virallisen näkemyksen heitä koskevissa asioissa, sillä se on kansanvaltaisesti valittu täysin saamelainen elin.

Saamelaiskäräjien tehtävänä on hoitaa saamelaisten omaa kieltä ja kulttuuria sekä heidän asemaansa alkuperäiskansana koskevat asiat. Tehtäviinsä kuuluvissa asioissa käräjät voi tehdä viranomaisille aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja. Näissä asioissa käräjät käyttää lisäksi päätösvaltaa siten kuin sitä koskevassa laissa tai muualla lainsäädännössä säädetään.

1.2. Käräjien organisaatio

1.2.1. Organisaatiokaavio

Käräjien organisaatiota kuvaa seuraava kaavio:

1.2.2. Käräjien kokous

Saamelaiskäräjien antamista lausunnoista ja sen tekemistä esityksistä ja muista kannanotoista päättää pääsääntöisesti käräjien kokous. Valtioneuvosto määrää sen jäseniksi (21) ja varajäseniksi (4) ne 25 henkilöä, jotka saamelaisten kesken toimeenpannuissa vaaleissa ovat saaneet eniten ääniä kuitenkin niin, että saamelaisten kotiseutualueen jokaisesta kunnasta (Enontekiö, Inari, Sodankylä ja Utsjoki) käräjien kokouksessa tulee olla vähintään kolme (3) jäsentä. Tätä kuntakohtaista vähimmäisvaatimusta sovellettiin ensimmäisen kerran vuoden 1999 vaaleissa.

Syksyllä 1999 toimitetuissa vaaleissa saamelaiskäräjien jäseniksi toimikaudeksi 2000 - 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Aikio Pekka, puheenjohtaja	Sodankylä
Fofonoff Pekka, kolttien luottamusmies	Inari
Guttorm Veikko, eläkeläinen	Utsjoki
Heikkuri Pertti, piiriesimies	Inari
Helander Johannes, diplomi-insinööri	Utsjoki
Hetta Inkermarja, saamenkäsityömasteri	Sodankylä
Hirvasvuopio Osmo, poromies	Sodankylä
Jomppanen Jouni Ilmari, poromies/autoilija	Inari
Laiti Petteri, taideseppä	Inari
Lumisalmi Erkki, kanttori	Inari
Länsman Outi, opiskelija	Inari
Magga Juhani, poromies	Inari
Magga Ristenrauna, projektisihteeri	Enontekiö
Morottaja Matti, sivistystoimentarkastaja	Inari
Mäkitalo Minna, opettaja	Enontekiö
Nuorgam Anne, opiskelija	Utsjoki
Näkkäljärvi Klemetti, tutkija	Enontekiö
Seurujärvi-Kari Irja, yliopistonlehtori	Helsinki
Seurujärvi Väinö, poromies	Inari
Tapiola Ilmari, poromies	Utsjoki
Valkeapää Nils-Henrik, lehtori	Enontekiö

Varajäsenet

Magga Tuomas, eläkeläinen	Sodankylä
Nuorgam-Poutasuo Helvi, kielenkääntäjä	Utsjoki
Näkkäljärvi Iisko-Matti, luontaistilanharjoittaja	Enontekiö
Sara Oula, poroisäntä	Inari

Saamelaiskäräjät kokoontui kertomusvuonna neljä (4) kertaa (15.2. Inarissa., 17.6. Inarissa ja 16.9. puhelinkokous sekä 20.11. Inarissa). Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 30 asiaa.

1.2.3. Hallitus

Käräjien kokous asettaa käräjien varsinaisista jäsenistä vaalikaudeksi kerrallaan hallituksen, johon kuuluvat jäseninä käräjien kolme puheenjohtajaa ja neljä muuta henkilöä. Jokaiselle jäsenelle valitaan lisäksi henkilökohtainen varajäsen. Hallitus toimii käräjien kokouksen alaisena ja sen ensisijaisena tehtävänä on vastata käräjien poliittisesta toiminnasta ja hallinnosta sekä huolehtia käräjien kokousten valmistelusta.

Toimikaudeksi 2000 - 2003 hallitukseen valittiin seuraavat käräjien jäsenet:

Varsinaiset jäsenet

Pekka Aikio (pj)
 Irja Seurujärvi-Kari (I vpj)
 Pekka Fofonoff (II vpj)
 Outi Länsman
 Ristenrauna Magga
 Väinö Seurujärvi
 Ilmari Tapiola

Varajäsenet

Osmo Hirvasvuopio
 Inkermarja Hetta
 Erkki Lumisalmi
 Petteri Laiti
 Minna Mäkitalo
 Juhani Magga
 Johannes Helander

Hallitus kokoontui kertomusvuonna 11 kertaa (30.1. ja 30.4. Inarissa, 28.4. ja 2.-3.6. Rovaniemellä 2.7. Inarissa kaksi kokousta, 28.8. puhelinkokous, 23.9. Rovaniemellä, 29.9. Sodankylässä, 5.11. Inarissa sekä 3.12. Rovaniemellä. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 89 asiaa.

1.2.4. Puheenjohtaja

Saamelaiskäräjät valitsee keskuudestaan päätoimisen puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa vaalikaudeksi kerrallaan. Puheenjohtajan tehtävänä on johtaa käräjien poliittista toimintaa ja edustaa käräjiä kansallisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä.

Päätoimisena puheenjohtajana vaalikaudella 2000 – 2003 toimi filosofian maisteri Pekka Aikio Sodankylän Vuotsosta, I varapuheenjohtajana yliopistonlehtori Irja Seurujärvi-Kari Helsingistä ja II varapuheenjohtajana kolttien luottamusmies Pekka Fofonoff Inarista.

1.2.5. Lautakunnat

Saamelaiskäräjillä on viisi (5) lautakuntaa; elinkeino- ja oikeus-, kulttuuri-, koulutus- ja oppimateriaali-, saamen kielen (saamen kielineuvosto) sekä sosiaali- ja terveyslautakunta. Näiden lisäksi vaalien valmistelua ja toimeenpanoa varten asetetaan vaalilautakunta.

Käräjien kokous valitsee kuhunkin lautakuntaan vaalikaudeksi kerrallaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja kolme muuta jäsentä sekä jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen. Tästä poiketen kulttuurilautakunta valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla käräjien jäseniä. Lautakunnat toimivat hallituksen alaisina ja niiden tehtävänä on valmistella toimialaansa kuuluvia asioita. Kulttuuri-, koulutus- ja oppimateriaali- sekä saamen kielen lautakunta käyttävät lisäksi käräjien työjärjestyksessä määrättyissä asioissa itsenäistä ratkaisovaltaa.

Elinkeino- ja oikeuslautakuntaan toimikaudeksi 2000 - 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Juhani Magga (pj)
 Johannes Helander (vpj)
 Siiri Jomppanen
 Anne Nuorgam
 Osmo Hirvasvuopio

Varajäsenet

Jouni Angeli
 Merja Nillukka
 Sulevi Sieppi
 Vieno Länsman
 Pertti Heikkuri

Lautakunnan sihteerinä toimii lakimiessihteerinä Heikki J. Hyvärinen. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna kaksi (2) kertaa.

Koulutus- ja oppimateriaalilautakuntaan toimikaudeksi 2000 - 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Erkki Lumisalmi (pj)
 Outi Länsman (vpj)
 Arvi Hagelin
 Ritva Kangasniemi
 Maaren Palismaa

Varajäsenet

Seija Sivertsen
 Marjaana Aikio
 Toivo West
 Iisakki Mattus
 Inker-Anne Magga

Lautakunnan sihteerinä toimivat koulutussihteerinä Ulla Aikio-Puoskari ja oppimateriaalinsihteerinä Hannu Kangasniemi. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna kolme (4) kertaa.

Kulttuurilautakuntaan toimikaudeksi 2002 – 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Näkkäljärvi Klemetti
 Jomppanen Jouni Ilmari
 Aikio Maria Sofia
 Feodoroff Veikko
 Saijets Leena

Varajäsenet

Valkeapää Nils-Henrik
 Seurujärvi-Kari Irja
 Laiti Eila
 Lumisalmi Erkki
 Kaarret Anja

Saamelaiskäräjät kokouksessaan 17.6.2003 myönsi eron Eila Laitille ja valitsi Maria Sofia Aikion varajäseneksi Inkermarja Hetan jäljellä olevaksi kaudeksi.

Lautakunnan sihteerinä toimii kulttuurisihteeriksi Inker-Anni Sara. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna seitsemän (7) kertaa.

Saamen kielineuvostoon toimikaudeksi 2000 - 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Irja Seurujärvi-Kari (pj)

Matti Morottaja (vpj)

Vesa Guttorm

Jouni Mosnikoff

Pia Vieltojärvi

Varajäsenet

Helmi Länsman

Saammal Morottaja

Samuli Aikio

Katri Fofonoff

Maaren Palismaa

Lautakunnan sihteerinä toimii vs. saamen kieliain sihteeriksi Susanna Guttorm. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna neljä (4) kertaa.

Sosiaali- ja terveyslautakuntaan toimikaudeksi 2000 - 2003 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Ristenrauna Magga (pj)

Veikko Guttorm (vpj)

Pekka Fofonoff

Helena Guttorm

Mirja Laiti

Varajäsenet

Inga Leppäjärvi

Uula Aikio

Eeva Seurujärvi

Pentti Morottaja

Maarit Jomppanern

Lautakunnan sihteerinä toimii suunnittelijana Anne Näkkäläjärvi. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna seitsemän (7) kertaa.

1.2.6. Sihteeristö

Saamelaiskäräjien sihteeristön päätoimitilat sijaitsevat Inarissa, kirkonkylän yläasteen entisen oppilasasuntolan tiloissa, jotka on vuokrattu Inarin kunnalta. Toimitilojen hyötypinta-ala on nyt yhteensä 489 m². Sen lisäksi sihteeristöllä on toimipisteet Utsjoella, Enontekiöllä ja Sodankylässä. Sihteeristö jakaantuu yleiseen toimistoon, saamen kielen toimistoon sekä koulutus- ja oppimateriaali-toimistoon.

Yleinen toimisto

Yleisen toimiston tehtävänä on hoitaa saamelaiskäräjien talous-, henkilöstö- ja muuta yleishallintoa koskevat ja toimistojen toiminnan yhteensovittamiseen liittyvät asiat sekä asiat, joita ei ole määrätty muiden toimistojen hoidettaviksi.

Yleisessä toimistossa on päätoiminen hallintopäällikön, lakimiessihteerin, kulttuurisihteerin, taloussihteerin, I toimistosihteerin ja II toimistosihteerin virka. Hallintopäällikkönä toimii hallintotieteiden maisteri Juha Guttorm. Lakimiessihteerin virassa toimii oikeustieteen kandidaatti Heikki J. Hyvärinen, jonka toimipaikka sijaitsee Enontekiöllä. Kulttuurisihteerin virassa on Inker-Anni Sara (virkavapaalla 24.1.-23.7.). Taloussihteerin virassa on merkonomi Hilikka Kukkonen ja I toimistosihteerin virassa toimii Rauna Leivo, joka on hoitanut oman työnsä ohella myös koulutus- ja oppimateriaalitoimiston toimistosihteerin tehtäviä. II toimistosihteerin virassa on merkonomi Sari Vuolab-Balto (virkavapaalla 26.2.-11.3. ja 20.-26.8.). Käräjien toimitilojen siivojana toimii Anna-Liisa Juntunen.

Lisäksi yleisessä toimistossa ovat kertomusvuonna työskennelleet seuraavat määräaikaiset työntekijät: sosionomi Anne Näkkäläjärvi suunnittelijana 1.1.-31.7. ja sosiaali- ja terveyssihteerinä 1.8.-31.12., artesaani Jenni Laiti esittelijänä 13.-23.1. ja vs.kulttuurisihteerinä 24.1.-23.7., merkonomi Sirpa Berg toimistosihteerinä 1.1.-31.12. (toimipaikka Sodankylässä puheenjohtajan toimistossa), artesaani Maire Saijets arkistonjärjestäjänä 7.1.-28.2., Tuomas Jomppanen atk-tukihenkilönä 5.5.-30.6., Tua Kinnunen siivoajan sijaisena 24.2.-7.3. ja 14.-17.4., merkonomi Ritva Tammela toimistosihteerinä 1.1.-31.12., Sulo Klemet Aikio tiedottajana

31.10.-31.12., Olha Kangasniemi siivoojan sijaisena 30.6.-1.8., sosionomi Anu Avaskari saamelaisten sosiaalialan suunnittelijana 15.10.-31.12., Heidi Mattus toimistovirkailijana 20.10.-31.12.

Saamen kielen toimisto

Vuoden 1992 alusta voimaan tulleen saamelaisten kielilain (516/91) toimeenpanoa varten saamelaiskäräjien alaisuudessa toimii erityinen saamen kielen toimisto (A 1727/95), jossa on kolme (3) vakinaista kielenkääntäjän virkaa. Kielitoimiston päätehtävänä on huolehtia saamelaisten kielilain mukaisten käännösten toimitamisesta eri viranomaisille ja laitoksille sekä avustaa niitä saamen kielen taitoisten tulkkien hankkimisessa.

Kielitoimiston I kielenkääntäjän virassa toimii humanististen tieteiden kandidaatti Irma Laiti, II kielenkääntäjän virassa humanististen tieteiden kandidaatti Helvi Nuorgam-Poutasuo ja III kielenkääntäjän virassa toimii opettaja Veikko Holmberg, joiden toimipaikka sijaitsee Utsjoella. Lisäksi kielitoimiston Utsjoen toimipisteessä on työskennellyt määräaikaisena kielityöntekijänä Sulo Klemet Aikio 1.7.-15.8., Maria Sofia Aikio 26.5.-31.8. sekä Kirsti Guttorm 1.9.-31.12.

Saamen kielen toimiston yhteydessä toimii myös saamen kieliain sihteeri tehtävänään koordinoida pohjoismaista saamen kieliyhteistyötä ja toimia saamen kielineuvoston sihteerinä. Kieliain sihteerin virkaa hoitaa filosofian ylioppilas Ellen-Maarit Näkkäljärvi, jonka toimipaikka on Enontekiön Hetassa. Näkkäljärvi oli virkavapaalla 1.2.2003-31.1.2004. Hänen sijaisenaan Inarissa toimi filosofian ylioppilas Susanna Guttorm 22.4.-31.12. (virkavapaalla 29.-31.12.)

Lisäksi saamen kielen toimistossa työskentelivät kertomusvuonna Paavo Niiles Kari K. Nielsenin sanakirjan uudistamis- ja digitalisointiprojektin työntekijänä 15.4.-15.5. ja 1.6.-30.7., Matti Morottaja inarinsaame-suomi –sanakirjan projektityöntekijänä 15.10.-14.12. sekä Ilmari Mattus inarinsaame-suomi –sanakirjan projektityöntekijänä 15.10.-14.11.

Koulutus- ja oppimateriaalitoimisto

Koulutus- ja oppimateriaalitoimiston tehtävänä on hoitaa saamelaisten koulutusta ja opetusta sekä saamenkielisen oppimateriaalin tuottamista koskevat asiat.

Toimistossa on päätoiminen koulutussihteerin, oppimateriaalisihteerin ja toimistosihteerin virka. Koulutussihteerin virkaan on liitetty myös käräjien tiedottajan tehtävät.

Koulutussihteerin virassa toimii yhteiskuntatieteiden maisteri Ulla Aikio-Puoskari, jonka toimipaikka sijaitsee Sodankylässä. Oppimateriaalisihteerin virassa on luonnontieteiden kandidaatti Hannu Kangasniemi (virkavapaalla 24.11.-13.12.) ja toimistosihteerin virassa yo-merkonomi Anja Vest-Aikio (virkavapaalla äitiys- ja sen jälkeen hoitovapaata varten 12.1.2004 asti). Lisäksi määräaikaisina työntekijöinä artesaani Anni Näkkäläjärvi on toiminut oppimateriaalityöntekijänä 1.1.-31.12., filosofian lisensiaatti Marja-Liisa Olthuis oppimateriaalien projektityöntekijänä 1.1.-31.12., Anneli Nuorgam toimistosihteerinä 19.5.-31.12., Bikká-Márjá Puoskari toimistoharjoittelijana 2.6.-15.7. (toimipaikka Sodankylässä koulutussihteerin toimistossa).

Vaalilautakunnan toimisto

Vaalilautakunnan toimistossa on määräaikaisesti työskennellyt oikeustieteen kandidaatti Siiri Jomppanen vaalilautakunnan sihteerinä 1.1.-31.12, merkantti Jaana Valkeapää toimistosihteerinä 1.1.-31.12., Tuomas Jomppanen tietoteknisenä sihteerinä 1.-3.1. ja 4.-22.8. ja 26.9. ja 29.9., merkonomi Susanna Magga toimistosihteerinä 9.6.-31.8. sekä Jarkko Palonoja vaaliavustajana 15.-26.9.

Projektihenkilöstö

Saamelaiskulttuurikeskushankkeen toiminta- ja laatuprojektissa projektipäällikkönä toimi rakennusinsinööri Lasse Porsanger 31.12. asti.

Saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida –projektiin määräaikaisena projektipäällikkönä toimii filosofian ylioppilas Pia Ruotsala. Kulttuurisiidojen määräaikaisina

ohjaajina toimivat merkonomi Inkeri Väystäjä, perhepäivähoitaja Sisko Kiviniemi, Katri Fofonoff, poronhoitaja Birit-Anni Magga ja Kerttu Paltto 31.12. asti sekä lastentarhaopettaja Anna-Liisa Guttorm 1.1.-17.4. välisen ajan. Päivähoitaja Annikki Länsman toimi Utsjoen kieli- ja kulttuurisiidan ohjaajan sijaisena 1.1.-17.4. ja Utsjoen kieli- ja kulttuurisiidan ohjaajana 18.4.-31.12.

Lisäksi on työskennellyt projektituontoisissa tehtävissä kauppatieteiden maisteri Liisa Holmberg projektityöntekijänä 24.3.-30.4., filosofian tohtori Veli-Pekka Lehtola projektitutkijana 15.4.-30.6. ja 21.7.-31.8., Matti Aikio projektityöntekijänä 15.10.-28.11.

1.3. Käräjien talous

Saamelaiskäräjien toiminta rahoitetaan valtion budjettivaroin kuten siitä annetun lain 2 §:ssä säädetään. Kertomusvuonna Saamelaiskäräjät sai valtion- ja muuta avustusta yhteensä 2.595.099,72 euroa.

Saamelaiskäräjät on päättänyt määrärahan käytöstä seuraavasti

- varsinaiseen toimintaan 1.013.030,08 euroa,
- saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen 285.000 euroa,
- saamelaisen kulttuurin edistämiseen ja saamelaisjärjestöjen toimintaan 168.000,00 euroa,
- pohjoismaisille saamelaisille taidejärjestöille 33.000,00 euroa,
- saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamiseen 300.000,00 euroa,
- saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida –projektille ESR -rahoitusta 292.773,78 euroa,
- sanastohanke -projektille 10.068,06 euroa,
- saamelaisten sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan 45.000,00 euroa,
- pohjoismaiseen saamen kieliyhteistyöhön 116.951,57 euroa,
- saamelaisten kulttuurikeskuksen toiminta- ja laatu –projektiin 120.321,06 euroa,
- saamelaisnuorten taidetapahtumaan 10.000 euroa sekä

- saamelaiskäräjien vaalijärjestelmän kehittämiseen ja vuoden 2003 vaalien valmisteluun 200.000,00 euroa.

Saamelaiskäräjälain 3 a luvussa säädetään käräjien kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta. Käräjien tilintarkastajina toimikaudella 2000-2003 toimivat HTM Irja Herkman (varalla KHT Jorma Heikkinen) oikeusministeriön valitsemana ja konttorinjohtaja Johan-Oula Juuso (varalla pankinjohtaja Markku Hagelin) saamelaiskäräjien valitsemana.

2. SAAMELAISKÄRÄJIEN VARSINAINEN TOIMINTA VUONNA 2003

2.1. Yleistä

Saamelaiskäräjien varsinainen toiminta käsittää esitysten, aloitteiden ja muiden kannanottojen tekemisen sekä lausuntojen antamisen eri viranomaisille.

Lisäksi Saamelaiskäräjät valvoo saamelaisten oikeuksia ja etuja neuvottelemalla eri viranomaisten kanssa saamelaisia erityisesti koskevista asioista. Käräjät on myös edustettuna lukuisissa kansallisissa ja myös joissakin kansainvälisissä elimissä.

Seuraavassa on selostettu käräjien kertomusvuoden tavoitteet ja arvioitu, miten tavoitteet on saavutettu, ja sen jälkeen on lueteltu kertomusvuonna annetut lausunnot ja tehdyt esitykset/aloitteet sekä kannanotot, muistiot ja sopimukset, jotka on liitetty täydellisinä toimintakertomuksen loppuun. Lisäksi on esitelty käräjien kertomusvuoden sidosryhmätoiminta.

2.2. Toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttaminen

Vuoden 2003 toiminnan keskeiset avaintulostavoitteet olivat

- 1) Saamelaisten perusoikeuksien toteuttaminen kulttuuri-itsehallinnon perustalta,
 - a) saamelaiskäräjälain tarkistaminen,
 - b) saamen kielten asema,
 - c) henkinen kulttuuri,
 - d) saamelaislinkeinot,
 - e) koulu- ja opetustoimi,
 - f) sosiaali- ja terveydenhuolto ja
 - g) kirkolliset olot
- 2) Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmien hyödyntäminen,

- 3) saamelaisasioista vastaavan saamelaisen virkamiehen saaminen valtion keskushallintoon,
- 4) ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifioiminen,
- 5) saamelaisten maa-, vesi- ja elinkeino-oikeuksien selvittäminen,
- 6) yhteistyön tehostaminen Norjan ja Ruotsin saamelaiskäräjien sekä Kuolan saamelaisyhdistysten kanssa,
- 7) Pohjoismaiden Neuvoston täysjäsenyyden saavuttaminen,
- 8) kansainvälisen toiminnan tehostaminen,
- 9) viestinnän ja tiedotuksen tehostaminen,
- 10) sihteeristön resurssien vahvistaminen,
- 11) uusien toimitilojen hankkiminen,
- 12) projektitoimintaan osallistuminen,
- 13) tutkimustoiminnan edistäminen,
- 14) saamelaiskäräjien vaalijärjestelmän kehittäminen ja
- 15) saamelaiset ja Euroopan unioni.

1) Saamelaisten perusoikeuksien toteutumista kulttuuri-itsehallinnon perustalta on pyritty tulossuunnitelman mukaisesti toteuttamaan eri aloilla seuraavasti:

a) Saamelaiskäräjälain tarkistaminen

Saamelaiskäräjälain 3 §:n mukainen saamelaisen määritelmä on niin avoin, että sen perustalta ei ole määriteltävissä ketä kuuluvat perustuslain mukaiseen saamelaisten alkuperäiskansaan. Euroopan neuvoston ministerikomitea on todennut päätelmissään, että saamelaisten määritelmä aiheuttaa riitoja, ja kehottanut Suomea ottamaan asianmukaisesti huomioon päätelmät ja niihin liittyvät neuvoa-antavan komitean lausunnon kommentit. Neuvoa-antava komitea totesi saamelaismääritelmään liittyvien vaikeuksien lisänsä ilmapiirin jännittymistä Pohjois-Suomessa ja suositteli, että Suomen hallitus edelleen paneutuu kysymykseen tavoitteenaan oikeudenmukainen ratkaisu, joka auttaa saamelaisia ylläpitämään ja kehittämään kulttuuriaan sekä säilyttämään identiteettinsä peruselementtejä pitäen mielessä, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa. Kommenttien mukaan tässä prosessissa hallituksen tulisi ottaa huomioon etenkin Saamelaiskäräjien näkemykset. Saamelaiskäräjät on esittänyt, että

saamelaiskäräjälain saamelaismääritelmä muutetaan saamen kieleen perustuvaksi ja vastaamaan nykyistä saamelaisten ryhmää.

b) Saamen kielten asema

Saamelaiskäräjien ja saamen kielineuvoston valmisteleman saamen kielilain uudistaminen oli kertomusvuoden yhtenä tärkeänä tulostavoitteena. Saamelaiskäräjien edustajat olivat lokakuussa saamen kielilaista asiantuntijana kuultavana eduskunnan perustuslakivaliokunnassa, joka kuuli erikseen myös saamen kielen toimiston edustajaa. Tavoite täyttyi, kun eduskunta hyväksyi saamen kielilain (1086/2003) joulukuussa 2003. Laki tuli voimaan vuoden 2004 alussa yhdessä kansalliskieliämme suomea ja ruotsia koskevan kielilain (423/2003) kanssa, jonka periaatteita saamen kielilaki noudattaa. Lakia sovelletaan sekä valtion että kunnan viranomaisiin, joiden on huolehdittava saamenkielisten palvelujen turvaamisesta. Saamen kielellä tarkoitetaan kaikkia Suomessa puhuttavia saamen kieliä, inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea.

Saamelaisalueen kunnille on varattu määräraha kielilain mukaisiin avustuksiin.

Saamen kielineuvostolta on valmistunut viisi sanakirjahanketta: inarinsaame-suomi sanakirja, suomi-koltansaamen sanakirjan laajentamishanke, lakisanastohanke, Konrad Nielsenin sanakirjan digitalisointi –hanke ja sanastopankkihanke. Hankkeiden avulla on toteutettu tulostavoitetta edistäviä toimenpiteistä, joilla saamelaisten oikeus oman kielen käyttämiseen ja kehittämiseen toteutuu. Saamen sanastopankki eli saamen kielten elektroninen sanakirja on jo luettavissa Internetissä. Hankkeille on haettu ja saatu projektirahoitusta Pohjoismaiselta kielineuvostolta. Saamen leksikografinen ja terminologinen työ on erittäin merkittävää ja ainutlaatuista erityisesti, kun kehittämistyössä on käytetty uutta teknologiaa. Tämä työ on luonut pohjan saamen yhteiselle sanastotietopankille.

Kielineuvosto on kehittänyt ja jatkanut yhteistyötä muiden saamen kielen parissa toimivien organisaatioiden kanssa Suomessa ja pohjoismaissa. Yhteistyö on ollut luonteeltaan lähinnä terminologiayhteistyötä. Yhteistyötä on tehty erityisesti muiden saamen kielineuvostojen ja pohjoismaisen Saamen kielilautakunnan kanssa

sekä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen, yliopistojen, saamelaisalueen koulutuskeskuksen, Saamelaisen korkeakoulun ja Pohjoismaisen Saamelaisinstituutin kanssa.

Kielineuvosto on jatkanut työtään EBLUL:ssa (Euroopan vähemmän käytettyjen kielten toimisto) sen Suomen jaoston kautta. Tällä työllä vahvistetaan kansainvälistä yhteistyötä muiden vähemmistökielten kanssa sekä edistetään saamen kielen asemaa ja saamen kielestä tiedottamista Euroopan Unionissa. Kielineuvosto toivoo, että se voi jatkaa tässä tärkeässä työssä.

Saamen kielineuvoston jäsenet ja sihteeri ovat antaneet neuvoja ja tietoja saamen kielestä ja sen asemasta puhelimitse ja sähköpostitse.

c) Henkinen kulttuuri

Saamelaisen henkisen kulttuurielämän toimintaedellytyksiä on pyritty tulokaudella parantamaan yrittämällä kasvattaa saamelaista kulttuurimäärärahaa 336 400 euroon siinä kuitenkaan onnistumatta. Sen sijaan kansainväliseen kulttuuriyhteistyön osoitettu määräraha on kasvanut aina 33 000 euroon.

Kulttuurilautakunta on määrärahaa jakaessaan pyrkinyt määrärahan antamien raamien rajoissa tukemaan saamelaisjärjestöjen toimintaa, myöntämään yksivuotisia apurahoja muusikoille, kuvataiteilijoille, kirjailijoille ja käsityöläisille. Määrärahan pienuuden vuoksi kaikkia sektoreita ei kuitenkaan ole ollut mahdollista vuosittain tukea täysimääräisesti, vaan eri sektoreita on tuettu vuorotteluperiaatteen mukaisesti. Mahdollisuuksien mukaan julkaisutuen sisäisille sektoreille on myönnetty julkaisutukea. Saamelaisteatteritoiminnan vakinaistamiseen Suomen saamelaisalueella ei ole ollut mahdollisuuksia. Niin ikään suoraa erillistä lehdistötukea, ohjaavien saamelaistaitelijoiden palkkaamista, saamelaiskirjaston valtiontuen osoittamista Saamelaiskäräjille sekä Interreg Sápmi –ohjelmaan kuuluvaa koulutusta ei ole pystytty toteuttamaan tulosuunnitelman tavoitteiden mukaisesti.

Lisäksi kulttuurilautakunta on antanut lausutoja saamelaiskulttuurikeskuksesta, alkuperäiskansojen elokuvakeskuksesta, saamelaismusiikkikeskuksesta ja

aloittanut saamelaislapsia ja -nuoria koskevan Kulttuuri kasvaa lapsissa ja nuorissa –hankkeen, joka kuitenkin on tällä hetkellä jäissä resurssipulan takia. Lisäksi kulttuurilautakunta on antanut lausunnon liikenne- ja viestintäministeriöön digiaikaan siirtymisestä ja valmistautunut uuteen vaalikauteen valmistelemalla tulossuunnitelmaa vaalikaudeksi 2004-2007. Edelleen kulttuurilautakunta on korjannut saamelaisesta kulttuurimäärärahasta myönnettävien kulttuuriavustusten tekniset ohjeensa uuden hallintolain (L.434/2003) edellyttämien muutosten mukaisesti.

d) Saamelaiselinkeinot

Kertomusvuonna perustettiin työryhmä valmistelemaan saamelaisten elinkeinopoliittista ohjelmaa sekä päätettiin tutkia talousmaantieteellisesti saamelaisten elinkeinorakenne, toimeentulo ja työllisyys saamelaisten kotiseutualueella.

e) Koulutus- ja opetustoimi

Saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen asemaa opetuslainsäädännössä on pyritty parantamaan erilaisin esityksin, lausunnoin ja kannanotoin. Erityisrahoituksen turvin saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen järjestämisedellytykset ovat saamelaisalueen kunnissa parantuneet. Kokonaisoppilasmäärä on kuitenkin laskenut poismuuton ja opettajapulan seurauksena. Oppilaslukujen sisällä on kuitenkin tapahtunut positiivista kehitystä, koska saamenkielistä opetusta saa nyt enemmän oppilaita kuin aikaisemmin ja tätä opetusta annetaan uudemmissa oppiaineissa ja suuremmalla tuntimäärällä kuin aiemmin. Saamenkielinen opetus ei kuitenkaan jatku samassa laajuudessa peruskoulun vuosiluokilla 7-9 eikä lukiossa, jossa saamenkielistä opetusta ei käytännössä juurikaan ole. Syksyllä 2003 saamenkielinen opetus aloitettiin pienessä mitassa myös Vuotson peruskoulussa, jossa tähän saakka saamea on opetettu ainoastaan vieraan kielen oppiaineena.

Saamen kielen ja saamenkielistä opetusta koskevaan erityisrahoitukseen saatiin vuoden 2003 alusta alkaen Saamelaiskäräjien ja saamelaisalueen kuntien yhdessä ajama muutos, jolla tätä opetusta koskevan erityisrahoituksen ehtona ollutta viiden

(5) oppilaan keskimääräistä ryhmäkokoja koskevaa vaatimusta alennettiin kolmeen (3) oppilaaseen. Saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella annetaan edelleenkin hyvin vähän saamen kielen opetusta.

Koulutus- ja oppimateriaalilautakunnan valmisteleva esitys saamelaisten kulttuuri- itsehallinnon vahvistamiseksi opetustoimessa hyväksyttiin kesäkuussa 2003. Asiakirja on ensimmäinen Saamelaiskäräjien kokonaisvaltainen koulutuspoliittinen linjanveto, jossa määritellään saamelaisten keskeiset opetuspoliittiset tavoitteet.

Saamelaiskäräjät osallistui saamen kielen ja saamenkielisen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmauudistustyöhön opetushallituksen asettaman Saamen kieli –työryhmän kautta sekä osallistumalla Lapin lääninhallituksen koordinoimaan perusopetuksen kaikki oppiaineet kattavan saamenkielisen opetuksen alueellisen opetussuunnitelman valmistamistyöhön. Yhteistyöllä pyritään yhtenäistämään eri kunnissa annettavaa saamenkielistä opetusta ja kehittämään sitä sisällöllisesti.

Vuonna 2003 valtion talousarviossa oppimateriaalituotantoa varten myönnettiin 258000 euroa. Määrärahalta tuotettiin 14 pohjoissaamen, 4 inarinsaamen ja 2 koltansaamen oppimateriaalinimikettä. Materiaalit olivat pääasiassa oppikirjoja tai oppikirjoihin liittyviä harjoituskirjoja. Inarinsaamenkielelle tuotettiin lisäksi jatko-osia Peukaloisen Retket -filmisarjaan. Huomattava osa vuoden määrärahasta käytettiin matematiikan kirjasarjan uudistustyöhön (6 materiaalinimikettä). Käytössä olleiden henkilöresurssien puitteissa olisi voitu tuottaa enemmänkin oppimateriaaleja, mutta määrärahan pienyydestä johtuen tämä ei ollut mahdollista.

Pohjoismainen yhteistyön puitteissa järjestettiin Interreg –rahoituksen turvin pohjoismainen saamen oppimateriaalikonferenssi Kiirunassa maaliskuussa 2003. Konferenssin yhteydessä järjestettiin myös pohjoismainen saamenkielisten oppimateriaalien näyttely, jonka voi odottaa lisäävän materiaalien yhteissuunnittelua ja -kustantamista sekä rajojen yli ulottuvaa käyttöä. Yhteisiä oppimateriaalihankkeita on suunnitteilla pitkän katkoksen jälkeen. Suomen ja Norjan Saamelaiskäräjät ja Ruotsin saamelaiskoulujen hallinto julkaisevat vuosittain yhteisen pohjoismaisen luettelon saamenkielisistä oppimateriaaleista.

Saamelaiskäräjien sopimus pohjainen yhteistyöelin, Saamelainen parlamentaarinen neuvosto, on ottanut yhdeksi painopistealueistaan saamelaisten opetustilanteen ja pohjoismaisen opetusalan yhteistyön edistämisen, johon liittyen Suomen, Norjan ja Ruotsin saamelaisten kouluhallinnon elinten yhteistyönä aloitettiin saamelaislasten opetustilannetta selvittävä hanke syksyllä 2003.

f) Sosiaali- ja terveydenhuolto

Saamelaiskäräjien pyrkimyksenä sosiaali- ja terveydenhuollossa on ollut, että saamelaisten kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteuttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tarjotaan saamelaisten omalla kielellä, suunnitellaan ja tuotetaan saamelaisista lähtökohdista, saamelainen kulttuuritausta, perinteiset arvot sekä elämänmuoto ja ajattelutavat huomioon ottaen ja järjestetään saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon perustalta.

Kertomusvuonna lautakunnan työskentely painottui saamelaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen, saamelaisten perinteisissä elinkeinoissa työskentelevien sosiaaliturvan parantamiseen ja saamelaisten aseman parantamiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä täysimääräisen valtionrahoituksen saamiseksi saamelaisalueen kunnille omakielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamiseen.

Saamelaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaamiseen osoitettu määräraha on merkittäväällä mutta riittämättömällä tavalla edistänyt saamelaisten kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumista sosiaali- ja terveysalalla. Kunnat ovat käynnistäneet saamelaisille vanhustenhuollon palveluja, järjestäneet saamenkielistä päivähoitoa ja mm. ostaneet erityispalveluja Norjasta. Määrärahan kierrättäminen Saamelaiskäräjien kautta kunnille on edistänyt sekä saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon kehittämistä että Saamelaiskäräjien asettamien tavoitteiden toteutumista sosiaali- ja terveysalalla, koska lautakunta on pystynyt vaikuttamaan määrärahan käyttöön ja palvelujen sisällölliseen kehittämiseen. Saamelaiskäräjien ja saamelaisalueen kuntien välinen yhteistyö sosiaali- ja terveysalalla on lisääntynyt ja kehittynyt.

Kunnissa saamelaisten palvelujen kehittämisen vastuu on pääosin valtionavulla palkattujen työntekijöiden varassa. Kunnista saatujen tietojen mukaan palvelujen kehittämistä vaikeuttaa alan koulutetun, saamenkielisen ja saamelaiskulttuuria tuntevan henkilöstön puute. Alan ammatillisen koulutuksen saamiseksi lautakunnan työskentelyn tuloksena on Enontekiöllä käynnistynyt työvoimapolitiittisena koulutuksena kaksivuotinen lähihoitajakoulutus ja vastaava koulutus käynnistyy Ivalossa vuoden 2004 alussa. Lisäksi lautakunta on yhteistyössä Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen saamelaisyksikön ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksen kanssa laatinut "saamelaisten sosiaali- ja terveysalan palveluhenkilöstön lisäkoulutuksen opetussuunnitelman", joka on laajuudeltaan 40 ov. Koulutuksen päämääränä on saada saamelaisalueelle sosiaali- ja terveysalalle sellaisia työntekijöitä, joilla on hyvät tiedot ja taidot saamelaisalueen kulttuurista, erityisesti saamelaiskulttuurista ja monikulttuurisuudesta, vahva kulttuuritaju ja jotka osaavat työnsä laadunhallinnan.

g) Kirkolliset olot

Saamelaisten edustajan lisäämistä kirkolliskokoukseen ja sitä koskevan kirkkolainsäädännön tarkistamista valmisteltiin kirkkohallituksen asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä on lisäksi selvittää kaksikielisten suomalais-saamelaisten seurakuntien oikeudellinen asema ja tehdä sitä koskevat kirkkolain muutosehdotukset sekä saamen kielen käytön kehittyminen ja nykytilanne saamelaisten kotiseutualueen seurakunnissa ja tehdä tarvittavat kehittämissuositukset. Kirkkohallituksen esitysluonnokseen sisältyvällä ehdotuksella pyrittiin kertomusvuonna kehittämään kirkollishallinnon kielioloja uuden kielilain ja saamen kielilain periaatteiden mukaisesti ja samantasoisesti kuin muussakin julkishallinnossa paremman palvelutason saamiseksi omalla kielellä.

Kirkollishallinnon ehdotuksen mukaan kielioloja kehitettäisiin kirkkolaissa säätämällä saamelaisten kotiseutualueeseen kokonaan tai osittain kuuluvat seurakunnat kaksikielisiksi. Näissä seurakunnissa noudatetaan, mitä kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään saamen kielestä. Säännös antaisi saamelaisten kotiseutualueen seurakunnille suoraan lain nojalla omaimaisen kielellisen statuksen. Lisäksi Oulun hiippakunnan tuomiokapituliin ja

hiippakunnanvaltuustoon sovellettaisiin saamelaisten kielilain valtion viranomaisia koskevia säännöksiä.

Saamelaiskäräjät on esittänyt, että kolttasaamelaisille saataisiin oma edustaja ortodoksisen kirkkokunnan kirkolliskokoukseen.

2) Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmat

Rakennerahasto-ohjelmien uusi kausi alkoi vuoden 2000 alussa ja kestää vuoden 2006 loppuun. Saamen kieltä ja kulttuuria edistäviä hankkeita rahoitetaan Pohjois-Suomen tavoite 1-ohjelmasta.

Saamelaiskäräjillä on käynnissä kaksi EU-rahoitteista projektia. Toukokuussa 2001 aloitettu kolmivuotinen Saamelaisten kieli- ja kultturisiida projekti (ESR) ja joulukuussa 2001 käynnistetty Saamelaiskulttuurikeskus-hankkeen valmistelu- ja kehitysprojekti (EAKR), joka päättyi kertomusvuoden lopussa.

Interreg III A Pohjoinen rajaohjelma, joka on asetettu kaudeksi 2000-2006, on saamelaisten kannalta merkittävä ohjelma. Ohjelma muodostuu kolmesta osaohjelmasta; Pohjoiskalotti, Sapmi ja Kolarctic. Sapmi osaohjelma käsittää Pohjoiskalotin osaohjelman alueen lisäksi Kuolan niemimaan. Osaohjelman toimintalinjat ovat: 1. Saamelaisten yhteiskuntakehitys ja 2. Tiedonhankinta ja osaaminen. Saamelaiset hallinnoivat itsenäisesti omaa ohjelmaansa samaan tapaan kuin edelliselläkin ohjelmakaudella. Ohjelman toteuttamista varten on asetettu saamelainen hallintokomitea, johon käräjät on nimennyt kaksi edustajaa. Käräjät on lisäksi nimennyt yhden edustajan ohjelman toteutumista valvovaan seurantakomiteaan.

3) Esitys saamelaisasioista vastaavan saamelaisen virkamiehen saamisesta valtion keskushallintoon ei ole toteutunut.

4) ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifiointi. Alkuperäiskansoilla on useita yhtäläisyyksiä vähemmistöjen kanssa. Alkuperäiskansat eroavat kuitenkin vähemmistöistä seuraavissa suhteissa. Alkuperäisillä on historiallinen, nykyaikaan jatkunut erityinen suhde tietyn alueen maahan ja luonnonvaroihin

omaleimaisen kulttuurimuotonsa ja elämäntapansa perustana. Valtiovallan selvitysten ja kannanottojen mukaan tämä suhde on perustunut ja mahdollisesti edelleenkin perustuu saamelaisten maanomistusoikeuteen perinteisten elinkeinojen harjoittamiseksi. Alkuperäiskansa on myös säilyttänyt omia perinteisiä instituutioitaan kuten kolttasaamelaisten kyläkokous. Kun vähemmistöoikeudet on tavallisesti muotoiltu yksilön oikeuksiksi ovat alkuperäiskansaoikeudet suuressa määrin yhteisöllisiä oikeuksia. Alkuperäiskansalle erityisesti kuuluva oikeus on itsemääräämisoikeus. Kaksi viimeksi mainittua seikkaa ilmenevät saamelaisten osalta suoraan perustuslaista, kaksi muuta sen perusteluista.

Suomi ei ole ratifioinut ILO:n alkuperäiskansasopimusta. Alkuperäiskansalle kuuluvasta asemasta ja oikeuksista toteutuu saamelaisten osalta Suomessa jossain määrin perinteisten instituutioiden tunnustaminen ilman varsinaista itsehallintoa. Muilta osin Suomi kohtelee perustuslaissaan tunnustamaansa saamelaisten alkuperäiskansaa lähinnä alueellisena kielivähemmistönä.

ILO:n alkuperäiskansasopimuksen mahdollinen ratifiointi edellyttää lainsäädäntömuutoksia saamelaisten maahan ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvien oikeuksien osalta. Maa- ja metsätalousministeriö, jonka hallinnonalalle saamelaiselinkeinoja ja saamelaisten maahan kohdistuvia oikeuksia koskevat asiat kuuluvat, ei pidä saamelaisia alkuperäiskansana, eikä kansansa ylipäätään, vaan lainsäädännöstä huolimatta katsoo, että jako saamelaisiin ja suomalaisiin on keinotekoinen. Maa- ja metsätalousministeriö on valmis esittämään lainsäädäntömuutoksia vain siitä lähtökohdasta, että saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ulotetaan poliittisella perusteella koskemaan kaikkea paikallista väestöä. Saamelaiskäräjät katsoo, että tällainen ratkaisu ei toteuta saamelaisten perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia.

5) Saamelaisten oikeudet maahan, veteen ja perinteisiin elinkeinoihin.

Lainsäädännöstämme puuttuvat säännökset saamelaisten valtionmaahan kohdistuvasta omistusoikeudesta tai käyttöoikeudesta niin varallisuus oikeudelliselta perustalta kuin alkuperäiskansana. Sisäasianministeriön Saamelaisvaltuuskunnalle vuonna 1993 antaman tehtävän mukaisesti, josta hallitus ilmoitti 17.4.1996 kirjeellään perustuslakivaliokunnalle, Saamelaiskäräjiltä

valmistui vuonna 2002 asiakirja "Maanomistustyöryhmän selvitys saamelaisten kotiseutualueen maakysymyksessä. I osamietintö: valtion metsämaa, suojelualueet ja yleiset vesialueet". Asiakirja painettiin kertomusvuonna ja luovutettiin oikeusministeri Johannes Koskiselle keväällä 2003.

Asiakirjan mukaan valtionmaat ovat nykyisin muodollisesti kiinteistöjä ja valtion omistusoikeusyksikköjä vuonna 1976 annetun jakolain muutoksen (984/1976) johdosta. Ennen lainmuutosta valtionmailla ei ollut yhtään kiinteistön aineellista tunnusmerkkiä kuten omat rajat, lainhuudatus ja rekisterimerkintä, joten ne eivät olisi edes voineet olla omistusoikeuden kohteina.

Lainmuutos on erehdys, jolla suunnaton maaomaisuus on ilman julki tuotuja oikeudellisia perusteita ja ilman perustuslain myötävaikutusta siirretty aikaisemmilta omistajiltaan valtion muodolliseen omistukseen ja merkitty myöhemmin kansalaisten omaisuudensuojaa loukaten toimistotyönä kiinteistörekisteriin. Valtionmaata koskevassa kysymyksessä maa- ja metsätalousministeriön virkamiehet eivät ole asiakirjan mukaan toimineet edes vilpittömässä mielessä.

Saamelaiskäräjät on esittänyt oikeusministeriölle lainsäädäntömuutoksiksi seuraavaa:

- kiinteistörekisterilain 2 §:ää muutetaan siten, että valtion metsämaat, erilaiset suojelualueet sekä yleiset vesialueet merkitään kiinteistörekisteriin muina alueina
- saamelaisten kotiseutualueen valtionmaita koskeva tuottovelvoite poistetaan lainsäädännöstä
- saamelaiskulttuurin aseman turvaamista koskeva metsähallitusasetuksen säännös (11.2 §) siirretään metsähallitusta koskevaan lakiin.

Saamelaiskäräjien asettama maanomistustyöryhmä jatkaa työtään sen seikan selvittämiseksi kenelle valtionmaina tunnetut ja saamelaisten vanhastaan omistamat alueet nykyisin kuuluvat Käräjät on esittänyt, että oikeusministeriö varaisi riittävän määrärahan maanomistustyöryhmän työn loppuunsaattamiseksi

Oikeuskanslerinvirasto esitettyä vuonna 1998 oikeusministeriölle omaisuuden suojaa koskevana asiana selvitettäväksi mahdollisen saamelaisten

maanomistusoikeuden sekä yksityisoikeudellisena kysymyksenä että ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifiointia ajatellen oikeusministeriö pani kertomusvuonna tilaustutkimuksena vireille "Oikeudellis-historiallisen tutkimuksen koskien entisen Kemin ja Tornion lappien alueen asutus- ja väestöhistoriaa, maankäyttöä ja maanomistusoloja." Tutkimustehtävä on erilainen kuin saamelaistoimikunnan ehdottama, tutkimusalue laajempi kuin eduskunnan määrärahapäätöksessä, tutkimusryhmästä puuttuvat korkeimman akateemisen opinnäytteen suorittaneet henkilöt ja tutkimuksessa voi jäädä selvittämättä, millä nimenomaisella toimenpiteellä ja milloin saamelaisten aikaisemmin omistamat alueet olisivat siirtyneet valtion omistukseen.

Edellä (2.2.1.a) mainitussa yhteydessä Euroopan ministerikomitea totesi päätelmissään, että myös maanomistusoikeuteen liittyvien kysymysten ratkaisun viivästyminen on aiheuttanut ristiriitoja. Neuvoa-antava komitea totesi kommentteissaan viitaten poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen tärkeyteen saamelaisille, että saamelaisalueen maa-oikeuskysymyksellä on erittäin suuri merkitys saamelaiskulttuurin suojelemiselle ja saamelaisten identiteetille alkuperäiskansana. Neuvoa-antava komitea suositteli, että Suomi ratkaisee maa-oikeuskiistan mahdollisimman joutuisasti tavalla, joka edesauttaa saamelaisten kulttuurin suojelemista puuttumatta ei-saamelaisen väestön oikeuksiin.

Saamelaiskäräjät on esittänyt, että saamelaisten kotiseutualueen poronhoito säädetään poronhoitolain muutoksin saamelaisväestön erityisesti oikeudeksi puuttumatta alueen muun väestön poronhoitoon liittyviin oikeuksiin perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti (PeVL /1993 vp).

Käräjät esitti ulkoasiainministeriölle, että Tenojoen kalastussopimusta ei tule uusia ennen kuin Suomi on ratifioinut ILO:n alkuperäiskansasopimuksen. Tämänhetkisten tietojen mukaan kalastussopimuksen uusimista koskevat neuvottelut ovat pysähdyksissä.

6) Norjan, Ruotsin ja Suomen saamelaiskäräjät allekirjoittivat helmikuussa 1997 kaksi merkittävää **yhteistyösopimusta**, joista toinen koskee poliittista yhteistyötä ja toinen saamen kieliyhteistyötä. Poliittista yhteistyötä koskevan

sopimuksen mukaan Suomen, Norjan ja Ruotsin saamelaiskäräjät ovat asettaneet 21-jäseninen Saamelaisten Parlamentaarisen Neuvoston, johon kunkin maan Saamelaiskäräjät on nimennyt seitsemän edustajaa.

Saamen kielen huoltoa koskevalla yhteistyösopimuksellaan Saamelaiskäräjät ottivat vastuulleen pohjoismaisen saamen kieliyhteistyön järjestämisen, jota varten on asetettu yhteinen saamen kielen lautakunta ja sihteeristö. Tämä yhteinen saamen kielen lautakunta kokoontui syyskuussa 1999 ensimmäiseen kokoukseensa. Lautakunnan asioita valmistelee sihteeristö, jossa on tällä hetkellä hallinnollisen johtajan virka.

Pohjoismaiset saamelaiskäräjät ovat harjoittaneet yhteistyötä myös saamelaisia koskevan Interreg II ja IIIA -ohjelmien toteuttamisessa ja valmistelussa sekä Barentsin alueen toiminnassa. Lisäksi käräjien puheenjohtajat ovat pitäneet yhteisiä kokouksia.

7) Saamelaisten **täysjäsenyys Pohjoismaiden Neuvostossa** ei ole toteutunut.

8) Kansainvälisen toiminnan alalla aloitettiin kertomusvuonna pohjoismaisen saamelaissopimuksen valmistelu asiantuntijatyöryhmässä, johon Norjan, Ruotsin ja Suomen Saamelaiskäräjät ja kyseisten maiden hallitukset ovat nimittäneet omat asiantuntijansa. Työryhmän työn on määrä valmistus vuoden 2005 loppuun mennessä.

Saamelaiskäräjät on vuodesta 2001 nimennyt virkamiesedustajansa Pohjoismaiseen saamelaisasiain virkamieselimeen, joka valmistelee asiat Norjan, Ruotsin ja Suomen Saamelaiskäräjien puheenjohtajien ja kyseisten maiden saamelaisasioista vastaavien ministerin yhteiskokoukseen. Kertomusvuoden marraskuussa pidetyssä yhteiskokouksessa päätettiin muun muassa saamelaisten kansallispäivän liputuksesta, saamelaisista tiedottamisesta ja saamen kielipalkinnon - Golle giella – jakamisesta.

Käräjien puheenjohtaja on edustanut saamelaisia ja Saamelaiskäräjiä. Käräjien nimeämät edustajat ovat edustaneet alkuperäiskansoja Barentsin alueneuvostossa, aluekomiteassa ja alkuperäiskansatyöryhmässä. Lisäksi käräjät on osallistunut EBLUL:n toimintaan ja Arktisen alueen yhteistyöhön.

9) Käräjät on pyrkinyt käytettävissä olevien voimavarojensa puitteissa tehostamaan **viestintää ja tiedottamista**.

Kokoustiedottamista on hoidettu muun muassa lähettämällä hallituksen ja käräjien kokousten asiakirjat etukäteen lehdistölle. Lautakuntien sihteerit ja puheenjohtajat ovat hoitaneet omaa toimialaansa koskevaa tiedottamista. Erillisiä lehdistötiedotteita on valmistettu suomen- ja saamenkielillä tarpeen mukaan.

10) Sihteeristön henkilöstöresursseja on vahvistettu määräaikaisilla työntekijöillä. Henkilöstön toimenkuvia ja tehtävien jakoa sekä virkarakennetta koskevaa uudelleenarviointia on jatkettu ja henkilöstöresursseja on pyritty suuntaamaan keskeisimpien tehtävien hoitamiseen. Henkilöstön koulutusta on lisätty. Lisäksi on aloitettu esimiehen ja työntekijöiden väliset kahdenkeskiset kehittämiskeskustelut. Tähän liittyen henkilöstön virkistäytymiseen ja työssä jaksamiseen on panostettu aiempaa enemmän.

11) Saamelaiskäräjät on jatkanut nk. **saamelaiskulttuurikeskuksen** suunnittelua. Tätä Saamen Taloa on viety eteenpäin vuoden 2003 aikana kolmen asiakokonaisuuden osalta rinnakkain: Tontin valinta ja asemakaavan muutos, hankkeen rahoitus ja esittelyt sekä Saamen Talon toiminnan kehittäminen ja verkostoituminen.

Saamelaiskäräjien hallituksessa Saamen Taloa käsiteltiin kolme kertaa (30.1., 28.4. ja 2.6.), Saamelaiskäräjien täysistunnossa kevään molemmissa kokouksissa (15.2. ja 17.6.) sekä Searran johtoryhmässä (8-9.5. ja 23.10.) ja Searran ohjausryhmässä (17.2. ja 29.10.) kaksi kertaa.

Ensimmäisellä vuosipuoliskolla työ painottui tontin valintaan ja kaavoitusprosessiin. Tonttivaihtoehtoja oli mukana tämän vuoden puolella vielä kolme: *sataman alue, Vuopajanniemi ja urheilukentän ympäristö*. Vaikean tontinvalinnan päätöksenteon pohjaksi Searra oli tilannut mm. diplomityön Oulun yliopistosta, maakuntamuseon muinaismuistokartoituksen ja laaja selvityksen tonttivaihtoehtojen perustamisolosuhteista. Searra pyysi asiaan liittyen myös

useampia lausuntoja eri tahoilta ja tonttivaihtoehdoista projekti teki lukuisia muita selvityksiä ja vertailuja.

Laajan valmistelutyön pohjalta Saamelaiskäräjien kokous päätti 17.6.2003 käräjien hallituksen esityksestä sijoittaa Saamen Talo Inarin kirkonkylän keskeiselle paikalle ns. urheilukentän alueelle. Urheilukenttäalueen on katsottu olevan useista sijoitusvaihtoehdoista kokonaisedullisin ja kirkonkylän taajamarakennetta hyvin kehittävä. Valtion asuntorahasto ARA päätti 18.9.2003 vapauttaa Inarin Vuokra-asunnot Oy:n urheilukenttäalueella sijaitsevan vuokrakerrostalon rajoituksista, jotka olisivat estäneet talon purkamisen. Neuvoteltuaan kerrostalon asukkaiden kanssa, kunta puolestaan sitoutui tarjoamaan asuntoja uudesta rivitalosta, jota on kaavailtu Juutuanvaaran alueelle. Inarin kunta oli sitoutunut myös monin eri muin tavoin keväällä 2002 käytyjen neuvottelujen pohjalta tukemaan Saamen Talon toteutusta, josta kunta laati tonttipäätöksen ratkettua erillisen selvityksen taloudellisine laskelmineen vuoden lopussa. Nämä laskelmat päätyivät kunnan osalta n.1 milj. euron taloudellisiin sitoumuksiin urheilukenttävaihtoehdon osalta.

Inarin kunnanvaltuusto hyväksyi 23.10.2003 esitetyn asemakaavan muutoksen urheilukentän alueelle. Vaikeasta tontinvalinnasta huolimatta asemakaavan muutoksesta ei tullut nähtävillä oloaikana yhtään muistutusta. Tähän omalta osaltaan vaikutti varmasti monien osapuolien toimesta tehty huolellinen valmistelutyö, kaavaluonnosten nähtävillä olot, esittely- ja kuulemistilaisuudet, joiden avulla saatiin Saamelaiskäräjien edustajien, kyläläisten ja muiden osapuolien näkemykset riittävästi huomioitua. Urheilukenttäalue ympäristöineen antaa nyt Saamen Talon toteutukselle erinomaisen sijainnin ja riittävän tilan. Sijoitusvaihtoehdo antaa myös erinomaiset edellytykset koko Inarin kirkonkylän kehittämiseksi, arktiselle puistolle ja arkkitehtikilpailulle.

Saamen Talon rahoituksesta on neuvoteltu vuoden aikana lukuisten tahojen kanssa sekä luovutettu muistioita ja rahoitusesityksiä mm. seuraaville tahoille: valtiosihteeri Rauno Saarelle Inarissa 29.1., oikeusministeriölle 14.2., oikeus- ja opetusministeriön virkamieskunnan edustajille Helsingissä 16.5., alue- ja kuntaministeri Hannes Manniselle Rovaniemellä 20.5. ja 4.7. Inarissa, opetusministeri Tuula Haataiselle Helsingissä 5.9., kulttuuriasiainneuvos Katri Santtilalle ja neuvotteleva virkamies Risto Ruohoselle Inarissa 19.9.,

valtionvarainvaliokunnalle Helsingissä 5.11., kulttuuriministeri Tanja Karpelalle Helsingissä 11.11. ja Lapin kansanedustajille Helsingissä 11.11.2003.

Näiden tapaamisten lisäksi hankkeen rahoitusesityksiä on lähetetty useille tahoille. Tämän toiminnan tuloksena mm. eduskunnan syksyn budjettikeskustelujen yhteydessä kansanedustajat tekivät 200 000 euron talousarvioaloitteen Saamen Talon suunnittelukustannusten osalta vuoden 2004 budjettiin. Lapin Liitto, Lapin lääninhallitus, TE – keskus ja Inarin kunta ovat omilla suunnitelmissaan hyvin huomioineet Saamen Talon ja tehneet niiden pohjalta esityksiä poliittisille vaikuttajille ja muille tahoille. Saamen Talo on keskeisesti esillä mm. Lapin Liiton kokoamassa Lapin maakuntaohjelmassa.

Saamelaiskäräjien edustajat ja luottamusmiehet ovat erilaisissa tapaamisissa ja neuvotteluissa ottaneet hyvin esille Saamen Talon rahoitus ym. tarpeet. Tasavallan presidentti Tarja Haloselle esiteltiin hanketta 24.7.2003 Utsjoella. Puheessaan Tasavallan presidentti totesi olevansa hyvin myötämielinen Saamen Talo hankkeelle.

Saamen Talon toiminnan sisällön suunnittelu, tarkentaminen ja koordinointi ovat nousseet rahoituksen lisäksi Searra projektin päälinjallisiksi tehtäviksi, kun kaavoitukseen ym. tonttiin liittyvät asiat ovat kunnossa. Tämä on ollut luonnollinen etenemisjärjestys, koska toiminnallisesti Saamen Talo olisi ollut hyvinkin erilainen eri tonttivaihtoehdoilla. Tähän toiminnalliseen kokonaisuuteen olisi vaikuttanut eri osapuolien tila- ja sijaintivaatimukset. Urheilukenttävaihtoehto antaa nyt edellytykset kaikkien suunniteltujen toimintojen sijoittumiseen Saamen Taloon.

Saamen Talon toimintojen kehittämiseksi vuoden 2003 aikana Searra on käynyt lukuisia neuvotteluja, tehnyt sopimuksia, käynnistänyt erilaisia projekteja ja tehnyt selvityksiä. Tällaisia ovat mm. esiselvitys alkuperäiskansojen elokuvakeskuksesta, elinkeinotoiminnasta, saamelaismatkailusta, analyysin kokous- ja kongressitoiminnasta, saamelaismusiikista ja saamelaisesta keskusarkistosta.

12) Saamenkielisten oppimateriaalien valmistamista koskevia **projekteja** on toteutettu oppimateriaalisuunnitelmien mukaisesti.

Käräjät on lisäksi toteuttanut kertomusvuonna kaksi EU-rahoitteista projektia, Saamelaiskulttuurikeskushankkeen valmistelu- ja kehitysprojektin, joka päättyi kertomusvuoden lopussa (EAKR. ks. edellä) ja Saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida -projektia (ESR).

Saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida -projekti on kolmevuotinen Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja Lapin lääninhallituksen tukema saamen kielen ja saamelaiskulttuurin elvyttämishanke. Kulttuurisiida -projektin tavoitteena on vahvistaa saamelaisperheiden yhteyttä omaan kieleensä ja kulttuuriinsa, tukea saamelaisvanhempia ja koko saamelaisyhteisöä saamen kielen käyttämisessä jokapäiväisenä arkikielenä niin kotona kuin muuallakin. Projektissa paneudutaan perinteisen saamelaiskulttuurin eri muotoihin ja toiminta on saamenkielistä. Tavoitteena on saada sitoutettua perheen lisäksi myös koko suku saamen kielen ja kulttuurin edistämiseen ja kehittämiseen.

Kulttuurisiida -projektissa on perustettu kuusi (6) kieli- ja kulttuurisiidaa eri puolille saamelaisaluetta; Enontekiölle, Inariin, Utsjoelle ja Vuotsoon pohjoissaamenkieliset siidat, Sevettijärvelle koltansaamenkielinen ja Ivaloon inarinsaamenkielinen siida. Projekti käynnistettiin toukokuussa 2001 ja sen on määrä päättyä helmikuussa 2004.

13) Kertomusvuonna saamelaiskäräjillä on ollut määräaikainen projektitutkija valmistelemassa saamelaisparlamentin historiikkaa.

14) Saamelaiskäräjät on **kehittänyt vaalijärjestelmäänsä** muun muassa päivittämällä vaaliluetteloa siinä olevien henkilöiden kaikkien tietojen osalta. Lisäksi valmistettiin ja kehitettiin vaaleja koskevaa tilastointia.

Käräjät on myös käynyt läpi vaalien toimittamiseen liittyvät epäkohdat mukaan lukien käräjälain vaaleja koskevat säännökset.

Vuoden 2003 vaalien valmistelu aloitettiin vuoden 2002 kesällä. Sitä varten käräjien kokous nimesi viisihenkisen vaalilautakunnan, joka puolestaan asetti sihteeristön käytännön valmistelutyötä varten.

16) Saamelaiset ja Euroopan unioni

Saamelaisten asema on vielä järjestämättä poronhoitolaissa. Poronhoito on Suomen EU-liitynnässä luettu maatalouden osaksi. Poronhoidon EU-työryhmä, jonka tuli selvittää Suomen EU-liitynnän vaikutuksia poronhoidolle vuoden 1996

loppuun mennessä, jätti työnsä kesken. Poronhoitolain lähtökohdista myös saamelaisten kotiseutualueen poronhoitoa kohdellaan EU-rahoituksessa kiinteän maatilán yhteydessä harjoitettavana maatilatalouden sivuelinkeinona, vaikka porosaamelaisten poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja paimentolaisuuteen. Saamelaisalueen poronhoidon rahoitukseen liitetään saamelaiskäräjien tahdon vastaisesti tilan hallintaan, porojen määrään ja poronhoitajan ikään kohdistuvia vaatimuksia, jotka ovat ristiriidassa sekä saamelaisten perusoikeuksien toteutumisen että Suomen EU-liitántásopimuksen saamelaisia koskevan pöytäkirjan n:o 3 tavoitteiden kanssa.

Saamelaisille voidaan etnisenä ryhmänä myöntää perinteisillä saamelaisalueilla poronhoitoon liittyviä yksinoikeuksia EU:n lainsäädännön ja Suomen perustuslain estämättä. (PeVL 8/1993 vp ja 14/1994 vp s.6/I). Euroopan unionin parlamentti lausui saamelaisten poronhoidosta EU:n maatalouspolitiikan osana vuonna 1999 päätöslauselmassaan arktisten alueiden maataloutta koskevasta uudesta strategiasta. Päätöslauselma korosti, että saamelaiskulttuuria ja poronhoitoa voidaan kehittää saamelaisten omilla ehdoilla yhteisön tuella, ehdotti erityistukia poronhoidon investointeihin ja piti tärkeänä, että ihmisiä kannustetaan jäämään asuinsijoilleen ja että se tehdään heille mahdolliseksi. (A4-0073/99)

Saamelaisten perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien vastainen tilanne tulisi korjata kiireesti saattamalla eduskunnan käsiteltäväksi poronhoitolainsäädäntöä koskevat muutosehdotukset ja samassa yhteydessä ehdotukset porotalouslainsäädännön ja porotalouden rahoitusta koskevaa lainsäädännön muutoksiksi saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaisia erityisesti koskeva uusi lainsäädäntö

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kertomusvuonna

a) tulivat voimaan seuraavat säädökset:

- 1) Alueiden kehittämislaki (602/2002)
- 2) Laki saamelaiskäräjistä annetun lain muuttamisesta (1279/2002)
- 3) Oikeusministeriön asetus saamelaiskäräjien vaaleissa noudatettavasta menettelystä (160/03)

b) hyväksyttiin seuraavat säädökset:

- 1) Saamen kielilaki (1086/2003)

2.3. Lausunnot

- 1) Hallituksen esityksestä 92/2002 vp eduskunnalle uudeksi kielilainiksi ja eräistä siihen liittyvistä aloitteista eduskunnan perustuslakivaliokunnalle (liite 1),
- 2) Kilpisjärven kyläalueen asemakaavan ja rantakaavan muutoksesta (liite 2),
- 3) Kilpisjärven Salmivaaran ranta-asemakaavasta (liite 3),
- 4) Hetan ympäristön ranta-alueiden yleiskaavasta (liite 4),
- 5) Lukion opetussuunnitelman perusteiden luonnoksesta nuorten lukiokoulutusta varten (liite 5),
- 6) Suomen määräaikaisraporttia varten YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen toteuttamisesta (liite 6),

- 7) Suomen määräaikaisraporttia varten YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen toteuttamisesta (liite 7),
- 8) Poromatkailuhanke II:sta (liite 8),
- 9) Puhelinliikenteen tukiaseman rakentamista Käsivarren Kahperusvaaraan koskevasta hakemuksesta (liite 9),
- 10) Luonnoksesta Inarin kunnan kansainvälistymisohjelmaksi (liite 10),
- 11) Perusopetuksen opetuskokeilusta noudatettavista opetussuunnitelman perusteista (liite 11),
- 12) Lapin maakuntaohjelmaehdotuksesta 2003-2006 (liite 12),
- 13) Poroisäntä Hannu Maggan valituksesta, joka Sodankylän kunnan ympäristölautakunnan päätöstä Kakslauttasen Hysky Safaris Ky:n koiratarhan sijoituslupaa ja sijoitusluvalle myönnettyä jatkoaikaa (liite 13),
- 14) Esityksestä kaivoslain uudistamiseksi (liite 14),
- 15) Esityksestä Sompion luonnonpuiston järjestyssäännön uudistamiseksi (liite 15),
- 16) Metsäsertifiointikriteeristä nro 36 (liite 16),
- 17) Esityksestä tieyhteyden rakentamiseksi Nunnasesta Lismaan (liite 17),
- 18) Kilpisjärven kyläalueen asemakaavaehdotuksesta ja ranta-asemakaavan muutosehdotuksesta (liite 18),
- 19) Kiilopään-Kakslauttasen alueen yleiskaavaehdotuksesta (muistutus) (liite 19),
- 20) Kiilopään-Kakslauttasen alueen yleiskaavaehdotuksesta (liite 20),

- 21) Luonnoksesta maatalouden, porotalouden ja luontaiselinkeinojen sekä maaseudun kehittämistä koskevan tutkimustoiminnan tukemisesta annettavaksi valtioneuvoston asetukseksi (liite 21),
- 22) Vastaus YK:n ihmisoikeusvaltuutetun kyselyyn (liite 22),
- 23) Hallituksen esityksestä 55/2003 eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2004 opetusministeriön pääluokan 29 osalta (eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle) (liite 23),
- 24) Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen kielisäännösten sekä kirkkohallituksen ja tuomiokapitulien viranhaltijoiden virkasäännön tarkistamisesta (liite 24)
- 25) Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanosta (liite 25),
- 26) Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanosta (liite 26),
- 27) Selvityksestä Ylä-Lapin metsä- ja porotalouden yhteensovittamisesta (liite 27),
- 28) Suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (liite 28),
- 29) Saariselän yleiskaavaehdotuksesta (liite 29),
- 30) Ehdotuksesta laiksi Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta (liite 30),
- 31) Kylä - Elämän keskus -kylien hyvinvointipalveluiden kehittämishankkeesta (liite 31),
- 32) Lapin läänin vammaispalvelut 2001-2002 –raportista (liite 32),
- 33) Koulutus ja tutkimus vuosina 2003-2008 –kehittämissuunnitelmasta (liite 33),

34) Hallituksen esityksestä saamen kielilaiksi (46/2003 vp) (eduskunnan perustuslakivaliokunnalle) (liite 34),

35) Hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodeksi 2004 (55/2003 vp) (eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaostolle) (liite 35),

36) Hallituksen esityksestä laiksi yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (44/2003 vp) (eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle) (liite 36),

37) Petteri Vallen tukikohtahakemusta Kaldoaivin erämaalla koskevasta hakemuksesta (liite 37),

2.4. Esitykset ja aloitteet

1) Määrärahan varaamisesta saamelaiskulttuurikeskuksen arkkitehtikilpailua ja rakennuspaikkakuluja varten (liite 38),

2) Saamelaiseksi oppimateriaalimäärärahaksi valtion vuoden 2004 talousarvioon (liite 39),

3) Saamelaiseksi kulttuurimäärärahaksi valtion vuoden 2004 talousarvioon (liite 40),

4) Valtionavustukseksi saamenkielisten sosiaali- ja terveystalouksien turvaamiseksi valtion vuoden 2004 talousarvioon (liite 41),

5) Saamenkielisen oppimateriaalin valmistamiseen valtion lisätalousarviossa 2003 osoitettavasta määrärahasta (liite 42),

6) Saamenkielisen yleisradiotoiminnan kehittämistä arvioivan työryhmän asettamisesta (liite 43),

2.5. Kannanotot ja muistiot sekä muut vastaavat

- 1) Saamelaiskulttuurikeskushankkeesta (muistio) (liite 44),
- 2) Ehdotusluonnoksesta uudeksi laiksi saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa (kommentit) (liite 45),
- 3) Saamelaiskäräjien kertomus hallitukselle vuodelta 2002 (liite 46),
- 4) Saamelaisten omakielisten ja omaan kulttuuriin pohjautuvien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutuminen ja kehittämistarpeet sekä ehdotus saamelaisalueen koulutuskeskusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (muistio, yhdessä SAKK:n kanssa) (liite 47),
- 5) Kommentit eduskunnalle annettavaan selontekoon Suomen hallituksen ihmisoikeuspolitiikasta (liite 48),
- 6) Muistio poronhoidon ongelmista pohjoisimmassa Lapissa syksyllä 2003 (yhdessä saamelaisalueen paliskuntien kanssa) (luovutettu maa- ja metsätalousministeri Juha Korkeaojalle ja alue- ja kuntaministeri Hannes Manniselle) (liite 49).

2.6. Sidosryhmätoiminta

2.6.3. Pysyväisluonteinen

Saamelaiskäräjät nimesi edustajansa seuraaviin pysyväisluonteiseen toimielimiin:

- 1) Suomen kestävän kehityksen toimikuntaan
Pekka Aikio varsinaiseksi jäseneksi ja Heikki J. Hyvärinen
varajäseneksi
- 2) Porosta elämystuote –hankkeen ohjausryhmään

Osmo Hirvasvuopio

- 3) Ennakointi- ja arviointikeskus –projektin ohjausryhmään
Aimo Aikio
- 4) Ivalon paliskunnan yleiskaavoituksen ohjausryhmään
Harri Hirvasvuopio
- 5) Inarin kunnan asettamaan saamelaiskulttuurikeskuksen edellyttämään
asemakaavamuutokseen liittyvää Inarin kirkonkylän kehityssuunnitelmaa
valmistelevaan työryhmään
Juha Guttorm ja Lassi Valkeapää
- 6) Tenojokilaakson yleiskaavoituksen ohjausryhmään
Ilmari Tapiola varsinaiseksi jäseneksi ja Leena Aikio varajäseneksi
- 7) Lastenkulttuurikeskushanketta valmistelevaan työryhmään
Juha Guttorm
- 8) Porotalouden sukupolven vaihdokset -projektin
Osmo Hirvasvuopio
- 9) Lapin läänin liikuntaneuvostoon kaudeksi 2004-2006 (ehdolle)
Niilo Rasmus varsinaiseksi jäseneksi ja Elna Magga varajäseneksi
- 10) Lapin taidetoimikuntaan kaudeksi 2004-2006 (ehdolle)
Maarit Magga, Petra Magga ja Ilmari Laiti
- 11) Lapin metsäneuvostoon kaudeksi 2004-2006 (ehdolle)
Hannu Magga
- 12) Lapin läänin nuorisosiain neuvostoon kaudeksi 2004-2006 (esitys)
Outi Länsman

2.6.4. Kertaluonteinen

Saamelaiskäräjien edustajat osallistuivat seuraaviin tilaisuuksiin:

- 1) Barents Euro Arctic 10-vuotisjuhlallisuudet 10.-11.1. Kirkkoniemessä (Pekka Aikio ja Helvi Nuorgam-Poutasuo)

- 2) Neuvottelut Lapin liitossa Lapin maakuntaohjelmaan sisältyvästä saamelaiskulttuuria koskevasta osasta 17.3. Rovaniemellä (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)

- 3) Neuvottelut Lapin ympäristökeskuksessa saamelaisten kulttuuriympäristöohjelman laatimisesta Rovaniemellä 10.4. (Juha Guttorm)
- 4) Neuvottelut Lapin lääninhallituksessa alkuperäiskansojen elokuvakeskushankkeen rahoittamisesta EU-hankkeena Rovaniemellä 10.4. (Juha Guttorm ja Liisa Holmberg)

- 5) Pohjois-Suomen Brysselin EU-toimiston johtaja Seppo Heikkilän ja home office Jouko Jaman vierailu käräjien toimistossa Inarissa 11.4. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)

- 6) Asuntorahaston ylijohtaja Teuvo Ijäksen vierailu (mukana lisäksi Inarin kunnasta Pentti Tarvainen ja Arto Leppälä) Inarissa 11.4. tarkoituksenaan tutustua saamelaiskulttuurikeskushankkeeseen liittyen eri rakennuspaikkavaihtoehtoihin (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)

- 7) Euroopan unionin komissiossa Brysselissä 29.4. kokous, joka käsitteli EU:n pohjoista ulottuvuuden toimintasuunnitelmaa ja Euroopan tulevaisuutta (Pekka Aikio ja lakiasihteeri Heikki J. Hyvärinen)

- 8) II neuvottelut Lapin lääninhallituksessa alkuperäiskansojen elokuvakeskushankkeen rahoittamisesta EU-hankkeena Rovaniemellä 5.5. (Juha Guttorm ja Liisa Holmberg)

- 9) Tasa-arvokonferenssi Kiirunassa 5.-6.5. (Irja Seurujärvi-Kari, Jenni Laiti ja Susanna Guttorm)
- 10) YK:n alkuperäiskansojen pysyvän foorumin toinen istunto New Yorkissa 12.-16.5. (Jenni Laiti)
- 11) Neuvottelut maa- ja metsätalousministeriössä metsähallituslain muuttamisesta, Helsingissä 16.5. (Pekka Aikio ja Heikki J. Hyvärinen)
- 12) Saamelaiskäräjien maa- ja metsätalouden osamietinnön luovutustilaisuus oikeusministeri Johannes Koskiselle, Helsingissä 16.5. (Pekka Aikio ja Heikki J. Hyvärinen)
- 13) Neuvottelut oikeusministeriön ja opetusministeriön edustajien kanssa saamelaiskulttuurikeskuksen toteuttamis- ja rahoitusmahdollisuuksista, Helsingissä 16.5. (Pekka Aikio, Juha Guttorm, Heikki J. Hyvärinen ja Lasse Porsanger)
- 14) Lapin lasten kulttuurin asemaa koskeva neuvottelutilaisuus Lapin lääninhallituksessa, Rovaniemellä 19.5. (Klemetti Näkkäläjäärvi, Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 15) Lapin maakuntapäivä Rovaniemellä 20.5. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)
- 16) Alue- ja kuntaministeri Hannes Mannisen tapaaminen saamelaiskulttuurikeskushankkeen johdosta Rovaniemellä 20.5. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)
- 17) Neuvottelut metsähallituksen edustajien kanssa Pöyrisjärven erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman luvusta 7, Hetassa 21.5. (Pekka Aikio ja Heikki J. Hyvärinen)
- 18) Neuvottelut liikenne- ja viestintäministeriössä saamelaisesta lehdistötuesta, Helsingissä 23.5. (Pekka Aikio)

- 19) Lapsen oikeuksien kansainvälisen yleissopimuksen kolmannen määräaikaishetken valmistelua koskeva keskustelutilaisuus, Helsingissä 2.7. (Siiri Jomppanen)
- 20) Alue- ja kuntaministeri Hannes Mannisen tapaaminen saamelaiskulttuurikeskushankkeen johdosta, Inarissa 4.7. (Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 21) Tasavallan Presidentti Tarja Halosen ja hänen seurueensa tapaaminen Utsjoella 24.7.2003 (Pekka Aikio, Irja Seurujärvi-Kari, Pekka Fofonoff, Juha Guttorm ja Heikki J. Hyvärinen)
- 22) Lapin maaseudun kehittämistä koskeva seminaari, Rovaniemellä 20.8.03 (Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 23) Neuvottelut metsähallituksen edustajien kanssa Kaldoaivin erämaa-alueen ja Sammuttjängän-Vaijoenjängän hoito- ja käyttösuunnitelmasta, Inarissa 21.8.03 (Pekka Fofonoff, Heikki J. Hyvärinen ja Vieno Länsman)
- 24) Opetusministeri Tuula Haataisen tapaaminen sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksen järjestämisen ja saamelaiskulttuurikeskushankkeen johdosta, Eduskunnassa 5.9. (Ristenrauna Magga ja Lasse Porsanger)
- 25) Valtioneuvoston sihteerien tapaaminen Hetassa 13.9. (Nils-Henrik Valkeapää, Ristenrauna Magga, Heikki J. Hyvärinen, Anne Näkkäläjärvi ja Sari Vuolab-Balto)
- 26) Lapin sosiaaliturvan syyspäivät Saariselällä 18.-19.9. (Ristenrauna Magga, Mirja Laiti ja Juha Guttorm)
- 27) Opetusministeriön virkamiesten neuvotteleva virkamies Risto Ruohosen ja kulttuuriasiainneuvos Katri Santtilan tutustumismatka Inariin 19.9. (Juha Guttorm, Inker-Anni Sara, Pia Ruotsala ja Lasse Porsanger)
- 28) Kiinan CPPCC:n valtuuskunnan vierailu Inarissa 20.9. (Hannu Kangasniemi)

- 29) YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskevaa julistusta valmistelevan työryhmän 9. istunto Genevessä 22.-26.9. (Inker-Anni Sara)
- 30) Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaoston kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä 55/2003 eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2004 opetusministeriön pääluokan 29 osalta, Eduskunnassa 25.9. (Hannu Kangasniemi)
- 31) Neuvottelut maa- ja metsätalousministeriön edustajien kanssa hallituksen esityksestä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain muuttamisesta, Helsingissä 2.10. (Pekka Aikio, Pekka Fofonoff, Ristenrauna Magga ja Heikki J. Hyvärinen)
- 32) Neuvottelut maa- ja metsätalousministeriön edustajien kanssa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maatalouden, porotalouden ja luontaiselinkeinojen sekä maaseudun kehittämistä koskevan tutkimustoiminnan tukemisesta, Helsingissä 2.10. (Pekka Aikio, Pekka Fofonoff, Ristenrauna Magga ja Heikki J. Hyvärinen)
- 33) Pohjois-Suomi päivä 7.10. Kemissä (Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 34) Eduskunnan perustuslakivaliokunnan kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä saamen kielilain 46/2003 vp, Eduskunnassa 8.10. (Pekka Aikio)
- 35) Kuulemistilaisuus Suomen hallituksen ihmisoikeuspolitiikkaa koskevan selonteon valmistelusta, Eduskunnassa 9.10. (Siiri Jomppanen)
- 36) Kanadan kenraalikuvernööri Adrienne Clarkson ja hänen seurueensa vierailu Inarissa 9.10. (Pekka Aikio ja hänen määräämänsä edustajat)
- 37) Lapin matkailuparlamentti 2003 Saariselällä 9.10. (Lasse Porsanger)
- 38) Eduskunnan perustuslakivaliokunnan kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä saamen kielilain 46/2003 vp (kuultu saamen kielen toimiston edustajaa), Eduskunnassa 17.10. (Susanna Guttorm)

- 39) Neuvottelut sisäasiainministeriössä saamelaisten aseman huomioonottamisesta valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista, Helsingissä 20.10. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)
- 40) Neuvottelut kirkkohallituksessa kirkollisen lainsäädännön tarkistamisesta saamelaisten kielellisten oikeuksien osalta, Helsingissä 20.10. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm)
- 41) Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaoston kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi 2004 vuodelle (55/2003 vp) oikeusministeriön pääluokan osalta, Eduskunnassa 5.11. (Juha Guttorm)
- 42) Kulttuuriministeri Tanja Karpelan tapaaminen saamelaiskulttuurikeskushankkeen johdosta, Eduskunnassa 11.11. (Pekka Aikio, Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 43) Lapin kansanedustajien (Jari Vilen ja Simo Rundgren) tapaaminen saamelaiskulttuurikeskushankkeen johdosta, Eduskunnassa 11.11. (Pekka Aikio, Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)
- 44) Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä laiksi yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (44/2003 vp), Eduskunnassa 14.11. (Ristenrauna Magga ja Heikki J. Hyvärinen)
- 45) Suomen Tasavallan Presidentin Tarja Halosen itsenäisyyspäivän juhlavastaanotto Linnassa 6.12. (Pekka Aikio)
- 46) Opinto- ja tutustumismatka (EU:n suorat rahoituskanavat) Brysseliin 8.-11.12. (Pekka Aikio, Juha Guttorm ja Lasse Porsanger)

2.7. Muuta

Saamelaiskäräjät järjesti kolmannen kerran yhdessä Saamelaisalueen koulutuskeskuksen, Saamelaismuseon ja Sámi Radion kanssa saamelaisten kansallispäivän juhlavastaanoton Siidassa 6.2.
